

dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
LICHTINGDIENST . . . . . } TEL. 14519. POSTGIRO 114574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

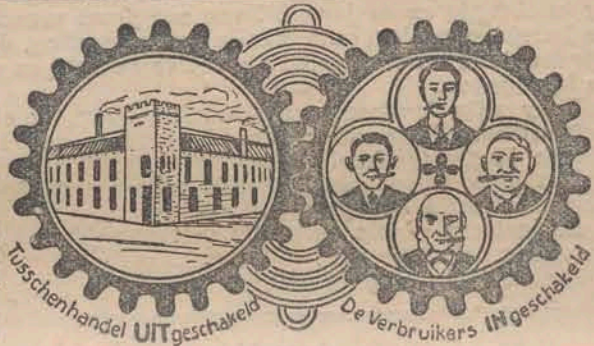
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN

moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de prijzen, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %/o. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar het alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benooidige sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

HOUD: Ter herdenking van Mevr. J. A. M. M. v. Overveem—v. Arkel. — De reis van den Heer Tillema. — Bijzonderheden over de Kaja-Kaja van Ned. Nieuw-Guinea. — De cost gaet voor de baet uyt. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdeelingen: (I. Amersfoort). — Mededeelingen. — Mutaties van 6 tot 13 Aug. 1924.

Old England

NIJMAN & PHILIPS
LADIES' AND GENTLEMEN'S TAILORS
COOLSINGEL 129 — — — ROTTERDAM

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

WIE ZINGT DAAR?
— DE „NEW EDISON“ —

Wij noodigen U uit tot een bezoek
KUNSTZAAL EDISON
DEN HAAG . . . . . WILLEM DE ZWIJGERLAAN 93
ROTTERDAM . . . . . WITTE DE WIJFSTRAAT 88
BATAVIA . . . . . RIJSWIJKSTR. (WELTEVREDEN)
MEDAN . . . . . HINDOESTRAAT 1-3

J. L. FRERICHS - DEN HAAG
THOMSONLAAN 128 voorheen Azaleastraat 94
KUNSTHANDEL EN LIJSTENFABRIEK

Vergulden - Encadreeren
Artistiek omlijsten in alle genres van Foto's, Platen en Schilderstukken
Specialiteit in Ovale en andere Stijllijsten
Vertrouwd adres voor Etsen en Schilderstukken
Export naar de Indiën

MEUBELMAGAZIJN „TWOONHUY“
69 PARKSTRAAT 69
LEVERT ALLE SOORTEN
MEUBELEN
SMAAKVOL - SOLIED - GOEDKOOP
ALLES ONDER GARANTIE.

A.H.I.T.

Het **ALGEMEEN HAAGSCH INSTITUUT VOOR TANDHEELKUNDE (A.H.I.T.)** te 's-Gravenhage, **Piet Heinstraat 2a**, Telefoon 34580, is onweerlegbaar de meest moderne en beste inrichting in Europa voor de behandeling van mond- en tandziekten. De behandeling geschiedt uitsluitend door bekwame tandartsen-specialisten, onder leiding van tandarts **Alex Mertens**. **Lage Tarieven.** De gedrukte tarieven zijn kosteloos aan het Instituut verkrijgbaar, hetwelk geopend is alle werkdagen van des morgens 8.30 uur tot des avonds 10 uur, behalve van 6—7 uur. Zondagsmorgens van 10—12 uur.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant opaanvraag gratis.

Waar dineert en luncht gij **goed en goedkoop?**
RESTAURANT BAZARSTRAAT
Bazarstraat 5-7 Den Haag
bij het Vredespaleis en de Scheveningsche Boschjes
is het eenige adres in Den Haag, waar U kunt Lunchen vanaf f 0.75 en Dineeren vanaf f 1.-.
Restaurant à la Carte den geheelen dag. Gebruik van dranken niet verplichtend. Geen fooien.
Aanbevelend, O. F. DE VRIES

In fijne Lederwaren en Reisartikelen
Atelier voor alle voorkomende reparatie

Dad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon 32739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.
Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen- van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Stoomververij en Chemische Wasscherij „DUINOORD“.
Begoniastraat 188-190 Telefoon 36048
hoek Goudsbloemlaan
Goederen binnen 4 dagen zonder prijsverhoging thuisbezorgd.

Heerencostumes . . . f 4.-	Wol en Plu. p. □ el f 0.40
Mantelcostumes . . . f 4.-	Handschoenen, per
Jassen, vanaf . . . f 2.75	paar vanaf f 0.20
Mantels . . . . . f 2.75	Oppersen v. Heeren-
W. Dekens f 1.- en f 1.20	Costuums . . . . . f 1.50
Gest. Dek. f 1.50 en f 1.75	Idem m. ontvlecken f 2.50
Vitrages . . per □ el f 0.15	Dames-Costuums
Madras . . . . . f 0.20	naar grootte

Speciaal in het reinigen van Carrosserie-Bekleding

Het aanbevolen adres
voor COMPLETE MEUBILEERING is het
Meubelhuis „Conrad“
Laan van Meerdervoort 220 - Tel. 35650
hoek Conradkade

Ter herdenking van Mevr. J. A. M. M. van Overveem-van Arkel.

Den 5en Augustus l.l. overleed Mevr. J. A. M. M. v. Overveem-van Arkel, Directrice van het Tehuis voor Indische Studenten te 's-Gravenhage, een zestal dagen nadat ze in het R.-K. Ziekenhuis een operatie had ondergaan.
Met veel ijver en groote plichtsbetrachting nam zij die betrekking gedurende drie jaren waar.
Als goede huisvrouw drukte zij op het Tehuis den stempel van degelijkheid en Hollandsche zindelijkheid, terwijl ze zorgde voor een eenvoudige, doch goede tafel.
Doch naast de verzorging van de stoffelijke behoeften harer jonge gasten wijdde ze al haar aandacht tevens aan de ontwikkeling en vorming van hun gemoed. Menig hartelijk woord, welgemeende raadgeving of ernstige les vloede er van haar lippen, maar bij al wat ze deed en zei stond haar het welzijn der jongelui voor den geest. Haar natuurlijke opgewektheid was haar bij haar moeilijken arbeid een groote steun.
Met dankbaarheid mag herdacht worden dat zij er in slaagde onder jongelui van zoo groot verschil in karakter, aanleg, ontwikkeling en opvoeding, den goeden toon en den goeden geest te bevestigen en te handhaven.
Haar rijke levenservaring maakte haar tot een betrouwbare leidsvrouw voor de studeerende Indische jongelingschap.
Met haar is een weldenkende vrouw met eigen persoonlijkheid heengegaan.
Ze laat een plaats open, die niet gemakkelijk te vervullen zal zijn.
Eere zij haar nagedachtenis!

De reis van den Heer Tillema.

Als men door Sumatra is gereisd, Nias heeft bezocht en de Mentawai-eilanden, Zuid-Sumatra dan weder doorkruiste, — dan komt men in Batavia aan als in een centrum van civilisatie.
Zoo gevoelde het ook de heer H. E. Tillema, de bekende strijder voor de volksgezondheid, die na een afwezigheid van tien jaar hier weer aankwam — „en het was alsof hij pas gisteren was weggegaan.“
Maar als dan (men weet dat de heer Tillema na een werkzaam en langdurig verblijf in Indië voor goed repatrieerde in 1914 en dat sindsdien veel werk op hygiënisch gebied van zijn hand verscheen) bij het wederzien van Indië wel land en volk gelijk gebleven zijn, en even dierbaar aan wie van Indië leerde houden, maar als dan zoo vele vrienden en bekenden zijn verdwenen dan valt wel even een weemoedige stemming.
Zoo was het te Batavia, aldus de redacteur aldaar van de Loc., zoo zal het ook te Semarang zijn, waar de heer Tillema gewoond en gewerkt heeft.
Slechts kort zal hij op Java vertoeven.
Op 16 Juli a.s. vertrekt de heer Tillema uit Soerabaja naar den grooten Oost. Het eerst stapt hij aan wal in Taliwang, op West-Soembawa, vindt er een auto om naar Laboewan-Djamboe aan de Salehbaai te gaan, vanwaar via Kempo Dompoe Bima bereikt moet worden.
Het gewestelijk vaarttuig Ruth zal den bezoeker naar Waikelo op Soemba voeren, van waar hij doorreist, over Karoeni en Waikaboehah naar Waingapoe.
Weer op de boot, gaat het dan naar Aimere op Flores, door het gebied der R.-K. missie naar Larantoeke. Vandaar per boot naar Koepang op Timor.
Timor is in de maanden Juni, Juli en Augustus zeer wel te bereizen, per auto of motorfiets; komen de regens dan zijn de aarden wegen in minder goe-

Melkhandel „Archipel“
Sumatrastraat 32 (nabij de Bankastr.)
HET adres voor UW
Paarderookvleesch 24 ct, Gekookte Worst 20 ct,
Ontbijtspek 20 ct, Procureurspek 28 ct per ons
Alles prima kwaliteit en scherp concurrerend.
Aanbevelend E. L. TINKELBERG.

WIE ZENDT
de beste en billijkste diners aan huis
Maison A.L.M. STEENBERG
KOK
Olmstraat 7 - DEN HAAG - Tel. 35650
Vleesch, Groente, Aardappelen en Soep of Toespijs, 90 ct

den staat. Atamboea en Atapoepoe zullen worden en na terugkeer in Timor-Koepang de reis vervolgd naar de Zuid-Wester-eilanden naar Ambon. Het reisplan voor de residentie en de verdere tocht moeten dan nog worden gesteld.
In het geheel denkt de heer Tillema nog om acht maanden in Indië te blijven al reizende gegevens verzamelend, waarbij van alle autoriteiten van Binnenlandsch Bestuur en zending, en ook particulieren, de welwillendste medewerking ondervonden.
Het doel der reis is voornamelijk het inzamen van materiaal over het bevolkingsvraagstuk, waar worden daarbij ook gegevens op het gebied van volksgezondheid en volkshuisvesting verzameld, maar hoofdzakelijk is toch het vraagstuk der kingsdichtheid en verdeling.

Bijzonderheden over de Kaja-Kaja van Ned. Nieuw-Guinea.

Pastoor Neijens heeft, in een te Ternate gelezen, interessante bijzonderheden over de Kaja van Ned. Nieuw-Guinea vertelt; we ontleenen daaraan, via de Loc. het navolgende:
Nu ruim 20 jaar geleden zette Pr. Neijens zijn regentijd op Nieuw-Guinea voet aan wal. Zijn indruk was allereffendigst. Een modderpoel van eenig geluid het kwaken van vele kikkers tegens van miljoenen muskieten. Na enkele uren voor hij weer af.
Een paar maanden daarna werd het bezocht nieuw: een ersten indruk is vaak niet te vergeten.
Nu wilde hij dan een degelijk en definitief onderzoek instellen naar zeden en gewoonten. In de vlakte lag Merauké, waar assistent-resident Kruis zijn zetel had, bijgestaan door 250 militairen onder commando van kapitein Meulemans.
De eerste ontmoeting was interessant. De verbazing der Kaja-Kaja's toen de langharige missionaris al hun namen kende, die hij hun gevraagd en opgeschreven, was vermakelijk. Slechts kwamen 300 à 400 Kaja-Kaja's zingend Merauké, om met den vreemdeling nader kennis te maken. Maar dit was des pastoors doel niet. Hij wilde kennis maken met de nieuwe vrienden in eigen kampongs. Hoewel de a.r. het hem ontbrak en hem dan ten slotte toch gewapende machts wilde geven, ging de pastoor alleen. Wel was dagelijks kettinggangers en Chineezen onder rook van Merauké gedood en geslacht, maar de missionaris was met heiligen moed beziel.
Het bezoek was vriendschappelijk, al was vrouwen, jonge meisjes en mannen gevluucht, dat hij alleen de oudere mannelijke bevolking trof. Door de gelukkige genezing der wonden van een der oudjes won hij hun hart. Dat weet daar nog! Over het geduld der bewoners stond vermeld: in een stuk ijzer had men een sneede van eenige duimen diepte met een bamboemes gevormd, terwijl een drijvende boei op dezelfde wijze van ankerketting was losgewerkt.
In de vijfde kampong, die spreker bezocht, hij de bevolking vijandig gestemd jegens hem, door kalmeerend werken en het toonen van onverschrokken moed overwon hij ook daar. Zijn gezang met zijn helder fors geluid sloeg harten der Kaja-Kaja's! Zoo kon hij nadere kennis maken van hun gebruiken, enz.
De Kaja-Kaja's houden dol veel van feestgedans en slagen. In zijn hospitaal had hij bijv. eentje, die met gemak 22 uren in een etmaal sliep.
Een der genotmiddelen, behalve de Inlandsche tabak, is de wati, de drank der ouden. Het is stengel van een plant, die iets op een aardappelplant gelijkt. Deze wordt door jonge meisjes

„Hollandia“ Drogisterij
2e Sweelinckstraat 199 - Den Haag
bij het Stadhoudersplein
Voor Duinoord 't geschiktste adres
voor Uw Chemicaliën, Verbandstoffen, Speciaaliteits-geneesmiddelen, enz.

Augustus 1924... DT... aan h... NB... Tel... spij, 90... zullen... Koepang... r-elande... er Tille... identic... worden... nog on... al reiz... te autori... ag, en o... werking... het in... agstuk... op het... ing ver... uk der... Kaja-K... nea... nate ge... over de... we ont... Neijens... al. Zijn... erpoel... kkers... enkele... t bezoc... niet 't... initief... n. In de... dent kr... tairen... nt. De g... langba... hij hun... kelijk... ingende... der ken... doel nie... enden in... em ontr... e macht... Wel we... n onder... ht, man... eld... k, al w... evlucht... volking... wonden... at weet... ers ston... en snede... emes ge... wijze van... ezocht... s hem, n... en van... daar. Vo... duid st... adere st... feestv... l had i... een el... Inland... a. Het is... aardag... meisjes... ster... en Haag... e adres... fen, Sp...

OOST P.M. BROEKMANS AMSTERDAM WEST

KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
-KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

wd en het groenachtige vocht wordt in een
ge klapperdop gespogen en dan door de oudjes
konken. Het is zoo wrang, dat de slokdarm als
afgeknepen wordt en wekt ernstige teekenen van
menschap op.
dik over koppensnellen sprak pastoor Neijens.
geregelde tijden worden snelpartijen gehouden.
? Wel, om de eenvoudige reden, dat de ge-
ellen namen moeten leveren voor de kinderen der
lars. In den drogen tijd worden de tochten ge-
niseerd. Zoo ver mogelijk per prauw en verder
ende, gaat men naar de vijandige kampong;
de grootste geheimzinnigheid, soms tochten van
3 maanden op afstanden van honderden kilo-
meters. Sagokoeken worden gebakken, alles wordt
gereedheid gebracht. Ieder gaat mee, mannen,
vrouwen en kinderen. Vooraan sluipt de voorhoede,
bestaande uit jonge mannen, dan volgt het leger.
Het bosch wordt gekampeerd.
Overdag worden geen vuren aangelegd, maar
nachts gaat het op een eten koken; posten wor-
den uitgezet. En zoo duurt het voort, totdat men tot
bij het doel is aangeland. Dan gaat het in
een vreedzaam marsch er op los onder het oor-
verend geschreeuw van vaak meer dan duizend
menschen. Dan worden 80 of meer koppen gesneld.
De lichamen laat men liggen, de koppen worden
opgenomen; alleen in geval van ergen honger
worden de lichamen gegeten. Als men de tegenwoor-
de bevolking op pl.m. 20.000 zielen mag rekenen,
wordt in verband met het meegedeelde motief van
snellen, duidelijk hoeveel bloed er op deze
aard door de eeuwen heen is geplengd.
De belangrijkste feest is wel het z.g. koppen-
naden. In 't midden van de kam-
pongen wordt een 20 à 25 M. hooge stellage opgesteld,
waaraan versiert en waaromheen gedanst moet
worden. Uitnodigingen worden rondgestuurd. De
vrouwen nemen verschillende ingrediënten voor het
feest mee. De grootste onkosten worden even-
wel voor de feestvierende kampong gedragen. Vaak
worden meer dan 50 vetgemiste varkens geslacht.
De mannen een dag op de varkensjacht,
wordt op de kangeroejacht, vervolgens wordt een
besteed voor het halen van visch en brand-
hout. De vrouwen dragen gezamenlijk aan, water,
gebladeren en steenen voor de keuken. Zijn de
bereidselen getroffen, zoo vangt men aan een
brood te bakken van een grootte, die alle ver-
gelingen overtreft, soms meer dan 15 M. lang. Men
maakt een kuil in den grond en vult dien met bak-
steen op. Daarop legt men hoemtakken, bedekt
een laag steenen. Door het hout te verbranden,
worden de steenen gloeiend gemaakt. Hierop legt
men dan een laag pisangbladeren, waarna men de
vuren met water en klappermelk (behandeld als
genoemde wati) er op uitstort. Vervolgens
wordt alles aangevuld met pisang en varkens en
gevoers, wel gebraden, maar niet van ingewanden
ontdaan. Alles wordt toegedekt met pisang-
bladeren, gloeiende steenen, een laag boomschors
de wilde kajoepoetih en zand. Na 2 à 3 uur is
het gaar en wordt een bachanaal aangericht, dat
ganschen nacht duurt. De gevolgen blijven dan
niet uit, maar voor hoofdpijn heeft de toevenaar
echter een prachtmiddel in aderlaten (met een
schep aan 't hoofd) en voor buikpijn helpt flink
teekenen heel goed.
In teekenen zijn de Kaja-Kaja's eerste meesters;
een artistieke aanleg blijkt er ten sterkste uit.
Bijzonder is, dat ze alles compleet teekenen; een
stuk bijv. zowel van binnen als van buiten. Zich-
telijk worden ze meestal met gekleurde aarde in. Ze
nemen het geel, wit, zwart en rood. Een weduwe
niet zich in met gele klei met een witten kring
van de oogen en draagt een tresje van bamboe om
haar hals.
Van muziek houden ze veel. De zangmuziek wordt
geleerd door een trom, die een geluid geeft tot op
afstanden van 2 uren gaans hoorbaar. De muziek
is welkend. Het zijn geen uitgewerkte thema's,
maar zoals bij alle primitieve volken een kunst in

den dop. Eén- of meerstemmig wordt er steeds in
mineur gezongen. Wel hebben de woorden geen
beteekenis, maar ze zijn schoon en klankvol.
Machtige basstemmen zijn er onder de mannen;
volgens den spreker halen sommigen de d (groot)
met gemak. Dan voelt men de lucht trillen! Vol
charme was het en imponeerend, zooals de pastoor
de verschillende dans- en marschliederen met zijn
heldere, zuivere stem in streng rhythme weergaf!
Spreker eindigde met te zeggen, dat niet alleen
componisten en schilders, maar ook leiterkundigen
hun kunstkennis heel veel zouden verrijken door de
kunst der Kaja-Kaja's te bestudeeren, die hen zeker
zullen inspireeren!

De cost gaet voor de baet uyt.

Deze gulden woorden hierboven prijken met
kapitale letters op het gebouw van de Vereeniging
„Bureau voor Handelsinlichtingen" in de Oudebrug-
steeg 16 te Amsterdam.
En niettegenstaande de woorden door Mr. Visse-
ring gesproken, dat die spreuk op het gebouw in
het bijzonder in tijden van malaise voor oogen moet
gehouden worden, moest de Vereeniging ervaren,
dat deze woorden meer gelezen dan in praktijk ge-
bracht worden.¹⁾
Reeds daarom ook verdient het bekende Bureau,
dat met betrekking tot onzen overzeeschen handel
zulk belangrijk werk verricht en er steeds op uit is
handelsverbindingen in alle deelen der wereld
(geen uitgezonderd) te zoeken, waar het meent
kansen tot slagen voor de betrokken belangheb-
benden op grond van onpartijdig onderzoek in uit-
zicht te kunnen stellen, alleszins eene bespreking in
de kolommen van het Koloniaal Weekblad, nu het
zijn 20ste jaarverslag over het afgelopen jaar heeft
uitgebracht.

Bemoedigend luidt dit verslag niet in allen deele,
waar het aanvangt met de klacht, dat aangezien de
binnenlandsche en buitenlandsche toestanden zich
anders ontwikkelden dan gehoopt en verwacht
werd, zij als gevolg van de verscherpte malaise een
ongunstigen invloed uitoefenden op het werk van
het Bureau, ondanks een kleine opleving gedurende
de laatste maanden van het jaar 1923 en de goede
resultaten van de meeste Nederlandsch-Oost-
Indische Cultuurondernemingen.

Het 8 kwarto bladzijden druks beslaande verslag
(met een tweetal foto's buiten den tekst) weidt in
den breede uit over de werkzaamheden van het
Bureau der Vereeniging, waaruit wij met groot ge-
noegen lezen, dat met betrekking tot onze Over-
zeesche Gewesten regelingen werden getroffen voor
nieuwe monsterintoonstellingen.

In de monsterzaal van Overzeesche producten,
— naar wij weten van nog maar al te weinige
bekendheid in ons land, — werden in het afge-
loopen jaar tal van producten tentoongesteld af-
komstig uit Ned.-Oost- en West-Indië. Van groot
belang achten wij de vermelding van monsters van
de voornaamste waardevolle houtsoorten, afkomstig
uit West-Indië. Op bladz. 10 van het verslag worden
ze met korte toelichting omtrent de kwaliteit van
het hout één voor één genoemd.

Achter bolletree lezen wij: „Deze boom levert „de
balata". Behoort tot de harde houtsoorten. Heeft
een hoog S.G. en een dichte structuur. Is moeilijk te
exploiteeren." ²⁾

¹⁾ Zie de openingsrede van den Voorzitter van den
Raad van Bijstand, den Heer Jhr. G. C. Quarles van
Ufford, op de jaarlijkse algemeene vergadering van de
Ver. te Amsterdam op 21 Juli 1924 gehouden, als bijlage
aan het verslag gevoegd.

²⁾ De balataboom, ook wel bolletree genaamd, draagt
den wetenschappelijken naam van Mimusops Balata
Gärtn. De boom behoort tot de familie der Sapotaceën,
waartoe ook gerekend worden de Palauquiumsoorten, die
in den Ind. archipel de Getah pertja opleveren. De
bolletree is verspreid over geheel Guiana, Venezuela,
Noord-Brazilië en komt ook op de Antillen voor. Zie
over dit belangrijke handelsproduct — balata — de
Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië, bidz. 67 en
v.v., onder balata.

H. J. v. BLADEL WAALWIJK

.. (HOLLAND) ..
FABRIKANT VAN
Luxe Dames- en Heerenschoeisel
VRAAGT DE MERKEN
THE PRINCESS SHOE en OUR STYLE
IN ALLE PRIMA ZAKEN VERKRIJGBAAR,

Magazijn van

Heerenhoeden en Pelterijen

EDUARD PELGER

Prinsestraat 35 - Den Haag
Telefoon 13902

CONVERSATIE-CLUBS voor VERLOFGANGERS.

Vloeiend **ENG., FR., D., SPAANSCH**
spreken en corresp. in slechts **1 MAAND.**
Honderden dankbet. van hooggeplaatste Ind.
ambtenaren dagel. ter inz.
Inst. „SANDERS" 93 ORANJEPLEIN 's Hage.

EERSTE

NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ

„AURORA"

Koningsplein 1

's-Gravenhage

Uitgifte eener 3 pCt. Premie Obligatie
Leening met diverse Winstkansen.
Vraagt Prospectus: rechtstreeks
aan de Maatschappij of Hoofdver-
tegenwoordigers.
Waar niet vertegenwoordigd:
Actieve Hoofdagenten gevraagd.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 12898 - Den Haag

DIVAN

met ver-
stelbaar
hoofd,
Gobelin overtrek à **f 27.-**

f 27.-

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

LIJSTEN- EN FOTOHANDEL

D. DOOLAARD

Rijnkonstraat 13 - Den Haag - Telef. 33137

KUNSTHANDEL

LIJSTENFABRIEK

Speciaal adres v. verzend. n. Indië. Gratis vorpakk.

Koude in Holland

Bestel Uw Brandstoffen bij de
Handelsvennootschap

1/2 C. BOSMAN & Co.

te Den Haag. U bekomt prima kwaliteiten tegen scherp concurrerende prijzen. Vraagt prijscourant bij aankomst in Holland

Kantoor en Magazijnen:
2e Lulofdwarsstraat 14 (Laakhaven)
TELEFOON 16801 en 32570.

Rij-Onderricht
Pensionstallen
Handel in Luxe Paarden
Duinstr. 6 : Tel. 50016
... SCHEVENINGEN ...

BAHLMANN & Co.

GROOTE MARKT 13-14-15
NIJMEGEN

Het Oudste en Soliedste adres
voor
MANUFACTUREN
DAMES- en KINDER-CONFECTIE

Maison van Dooremaalen

Mauritskade 73 DEN HAAG Telefoon 17147
DAMES- EN HEERENKLEEDING
Speciaal naar maat.
Elegante coupe. Zeer MATIGE prijzen
Vraagt U eens STALEN.
Heeft U Coupons, wij maken die zeer billijk

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. 11987*
DEN HAAG

MEVROUW!

Ondergeteekende T. BRAMEIJER, Mr. Vleeschhouwer en Speklager, beveelt zich beleeft aan voor het leveren van 1ste klas Rund-, Kalfs-, Lams- en Varkensvleesch, annex fijne Vleeschwaren, tegen scherp concurrerende prijzen. Voor correcte bediening wordt ingestaan. Minzaam aanbevelend.

T. BRAMEIJER.

Jacob Gillisstraat 18, Telef. 50177

N.B. Is zeer bekend bij Ind. Families Vraagt Prijscourant

Wat dit laatste aangaat voegen wij hier aan toe, dat de balata-industrie thans in West-Indië een kwijnend bestaan lijdt, zoo zelfs dat in Juni j.l. balata-exploitanten een verzoek hebben ingediend bij het gouvernement om een jaar vrijstelling van de betaling van concessierechten, in verband met dien noodtoestand, waartegen door het opperbestuur bezwaren zijn gerezen.

De minister is wel tot eenige tegemoetkoming bereid door een jaar uitstel van betaling te geven. Volgens De West hebben de balata-industrieelen nu een brief aan den Gouverneur gericht, waarin zij verklaren, dat het aanhangig gemaakt ontwerp tot steunverlening, hun zoo onvoldoende voorkomt, dat zij op behandeling daarvan geen prijs stellen. Een uitstel van betaling onder waarborg nog wel voor latere betaling, kan in geen enkel opzicht helpen om het hoofd te bieden aan de ernstige crisis, die het bedrijf thans met ondergang bedreigt.

Tot zoover onze aantekeningen. Er is uit het verslag zelve nog veel belangrijks te vermelden, doch wij vermeen met het bovenstaande te moeten volstaan, om niet al te uitvoerig te zijn.

De lezing van het verslag zij aan een ieder aanbevolen, die belang stelt in onzen overzeeschen handel en in de meest moderne inrichting van een bureau, dat zich ten doel stelt belanghebbenden behulpzaam te zijn bij het aanknoopen van handelsrelaties in alle deelen van de wereld.

Het lidmaatschap der Vereeniging geeft immers den leden het recht de medewerking van het Bureau in te roepen voor uitbreiding van zaken in den meest uitgebreiden zin van het woord.

De Vereeniging stelt het op prijs indien de leden hunne vragen slechts aan het Bureau willen richten. Vele andere instellingen, waaraan de vragen gesteld worden, wenden zich tot het Bureau voor het antwoord.

Men wete het in ons land, hoezeer de Vereeniging „Bureau voor Handelsinlichtingen” te Amsterdam nauwlettend toezicht houdt op de belangen van onzen handel en op die van hen, die zich daarmee in verbinding wenschen te stellen.

Van daar de van zelfvertrouwen en van zelfbewustheid getuigende woorden op het zijfront van haar gebouw aangebracht:

„ICK WAEC”.

A. R. v. O.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Meer Waardeering.

Wezen wij verleden week te dezer plaatse op het heugelijke feit, dat het schoone van Indië in den laatsten tijd steeds meer door verschillende kunstschilders, zoo wel in- als uitheemsche, wordt weergegeven en daardoor mede onder de aandacht van het groote publiek wordt gebracht, even verblijdend is 't, dat de kunstnijverheid der Inlanders van ginds, welke er veelal als huisvlijt verricht wordt, meer en meer begint gewaardeerd te worden, niet zoozeer door Nederlanders, als wel door buitenlanders, die hier, of in Indië reizende, dat smaakvol handwerk gaarne aankopen om het, thuishkomende, als waardevolle herinneringen, een eereplaats te geven in hun dagelijksche omgeving.

Reeds meermalen wezen wij er op, dat in een met smaak ingericht vertrek — zelfs een in oud-hollandschen stijl, dat door de eigenaars of benijders met trots als „Cousu” (zeer rijk) wordt geroemd — de mooie voorwerpen van Ned.-Indische kunstnijverheid, hetzij op textiel- of ander gebied, mits in harmonie met het geheel gekozen, zeker niet misplaatst zijn, naast de duurste specimina van de ten onzent dikwijls te veel geprezen en aangebrachte, zelfs oude, Japansche en Perzische kunst.

Hoe goed zij 't daartegen uithoudt, is dezer dagen weer schitterend bewezen bij de tentoonstelling van den kunsthandelaar W. J. G. van Meurs in den „Haagschen Kunstkring” op het Binnenhof te 's-Gravenhage, waarover de Kunstcriticus van Het Vaderland zóó optogen is, dat hij „geen woorden vinden kan om zijn bewondering te uiten; elk beschrijvend adjectief er een heiligschennis voor zou achten.”

Gevestigd als

Tandarts

te Den Haag, Bezuidenhout 141

Dr. M. BLUML

Matige tarieven.
Röntgen opnamen bij
behandeling, vrij

Spreekuur 10-12, 2-4
Tel. 70897
Lijn 3, 4, 7, 13

MATHIEU PIETERS

Art. Photographe
PRINSESTRAAT 90 (en face Molenstr.)
LA HAYE

Geopend van 9-6 uur
Zondag en Feestdagen gesloten

De B(oe)r in De Hofstad begint zijn artikel met schrijven:

„Wel zelden is in de Gothische gewelvenbouw, de Haagsche Kunstkring in de laatste jaren hare posities pleegt te houden, een collectie zoo goed haar recht gekomen, als die van den heer Van Meurs. Wat immers geniet men in deze ruimte, die de der Gothiek ademt, beter dan de kunst der middeleeuwen en de zoozeer daaraan verwante uit Azië.

De batik en ikatweefsels, die er liggen, volprachtig, kunnen er ten volle worden gewaardeerd. Typeerend was echter ook weer de uitdrukking van den heer Van Meurs: „dat hij zijn hoop tot verkiezing voornamelijk gevestigd heeft op de vreemdelingen, leden van het Amerikanisten-congres, dat eerst gehouden zou worden in de ridderzalen boven Kunstkring gelegen”. De buitenlandsche leden van het congres zullen zeker niet nalaten deze zeldzaam-tentoonstelling te bezoeken en misschien komen er enkele Hollanders met hen mee.

Even typeerend, in hetzelfde verband, is zeker het feit, dat, terwijl van officieel Fransche zijde wensch werd te kennen gegeven, dat op de in Mei te Parijs te houden Internationale tentoonstelling „décoratieve Kunst”, ook de Ned.-Indische kunstnijverheid vertegenwoordigd zou zijn en daarvoor gaar ruimte beschikbaar zou worden gesteld, men hier in Holland er niet veel voor schijnt te voelen dien wensch te vervullen. Maar misschien komt er in deze belangrijke stemming spoedig verandering ten goede, nu, zooals wij verleden week aanhaalden, van de Eerste Kamer der Staten-Generaal hoopvolle getuigenis zijn vernomen. En wellicht zal van uit Indië nog een sterke aandrang worden uitgeoefend tot de name aan deze zoo nuttige en veel betekenende tentoonstelling.

Bij de Nederlandsche Afdeeling van de Expositie internationale des Arts décoratifs mag toch Nederlandsch-Indië niet ontbreken, dat een zoo'n veelzijdig levende kunstnijverheid heeft, welke gaarne door duizenden bezoekers der tentoonstelling zal worden gekocht, hetgeen ten bate zou komen, niet alleen de Oostersche kunstnijverers, maar tevens van de Westersche kunstliefhebbers en kunstkenneren, en van Nederland in het bijzonder, dat daardoor een nuttig bijdrage tot de waardeering zou geven voor Indië en zijn oorspronkelijke sierkunst.

Van Week tot Week.

4-11 AUG. 1924.

Terpentijnwinning in Afjeh. De Directeur van Landbouw is gemachtigd een bedrag van 52.000 gulden te besteden voor de proefexploitatie van denaibosschen in Afjeh, ten behoeve der terpentijnwinning.

Koelie-werving. De officieele wervingbureaux te Batavia, Semarang en Soerabaja wierven in 1923 totaal 21.306 contractanten, waarvan 20.222 voor buitengewesten, 498 voor vreemde koloniën en 586 voor Suriname. De werving ten behoeve van Nieuw Caledonië wordt thans opnieuw gedaan.

De Gouverneur van de Straits. Den 3en Augustus heeft de Gouverneur van de Straits te Tandjong Priok; hij gebruikte het noemaal ten paleize vertrok per S.S. Treub naar Semarang en Soerabaja.

Dr. Douwes Dekker. Volgens een Aneta-Telegr. van 1 Augustus vertrekt Dr. Douwes Dekker binnenkort naar Nederland.

Gouverneur van Sandick. De rang van Gouverneur titulair is toegekend aan den resident van Andaman, den heer van Sandick.

De Holland-Indië vlucht. Voorgesteld is een vlucht terrein van internationale afmetingen voor Holland-Indië vlucht aan te leggen te Kabon Pallah, Meester-Cornelis. — Luitenant E. F. Kogen is definitief aangewezen om Van der Hoek tot Sengora tegemoet te vliegen.

De onderzeeër K X. Bij Kon. Besluit is, met een besluit van den Minister van Marine te bepalen datum, bevel over Hr. Ms. K X, bestemd voor den dienst in Ned.-Indië, opgedragen aan den Luitenant Zee 1e kl. J. W. A. A. Heydt.

Pokken in Soerabaja. Soerabaja is besmet verklaard met pokken. Nader telegram (Soerabaja 8 Augustus).

Grand Pension VILLA DES ROSES
DUINWEG 22, VAN STOLKPARK/
Schieven, Boschjes.
Eerste Rang Familie-Pension
Stroomend Koud- en Warm Water
Voor groote Families speciale overeenkomsten

Maison „ELEGANTE”, Den Haag
CELEBESSTRAAT 32 TELEFOON 13885
Dames- en Meisjeskleeding
 Chique Coupe. Aparte Modellen. Uiterst billijke prijzen
O.a. Elegant Trois piéces vanaf f 52.50
OOK MODERNISEEREN

Alhier zijn in de laatste week 29 gevallen van pokken voorgekomen; 20 personen zijn overleden.

Ontevreden Marinepersoneel. Soerabaja, 6 Aug. (Aneta). Honderd man minder Marinepersoneel, die ontevreden waren over de komende salarisregeling, trokken, de internationale zingend, de stad door. De Bond nam een motie aan, waarin een verscherpte salarisactie werd voorgesteld. Het beveluurs trad en bloc af en een nieuw werd gekozen.

onderscheiding. Bij Kon. Besl. is benoemd tot ridder in de Orde van Oranje Nassau, de heer G. L. Burgemeester, algemeen ontvanger van 's landskas te Bandoeng.

Wybrands. Den 3en Aug. was het 25 jaar geleden dat de heer K. Wybrands het hoofdredacteurschap van het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië aanvaardde.

Indische Tariefwet. Blijkens bij het Departement van Koloniën uit Ned.-Indië ontvangen bericht, zal de wijziging van de Indische Tariefwet (Ned. Staatsbl. No. 254), benevens de wijziging van de ordonnantie op het Inlandsche gedistilleerd, in werking treden 3 Sept. a.s.

Volklings rubber. De zoogenaamde „Inlandsche rubber” wordt in de laatste jaren in groote hoeveelheden geproduceerd. De uitvoer er van steeg van 3500 ton in 1917 tot 53.000 ton in 1923.

Sarie Borneo vermist. De Chineesche eigenaren van het eenige dagen over tijd zijnde stoomschip Sarie Borneo, met passagiers en een lading coprah, hebben den hoofdinspecteur van de scheepvaart te Weltevreden verzocht een radio-omroep te doen. De Hera rapporteerde te Singapore, dat het drijvende coprahkisten gepasseerd was. (Aneta).

Nader werd getelegrafeerd. De scheepsofficieren van de Sarie Borneo zijn de heeren Offerhaus en Dubblinga. Gerapporteerd is, dat pakken, maten, kisten en houtwerk drijvende zijn gezien bij Zuid-Westhoek van Borneo. De gouverneur'sstoomer Wega is ter onderzoek uitgezonden. Onder de passagiers zouden eenige zonen en dochters van eigenaren van vooraanstaande handelshuizen te Bandjermasin zijn.

(De Sarie Borneo is een stoomschip van 741 ton van de Thio Soen Yang rederij en vaart tusschen Singapore en Bandjermasin).

Directeur 's Lands Caoutchoucbedrijf. De heer H. J. van Hasselt is opnieuw benoemd tot directeur van 's lands caoutchoucbedrijf.

Indische Staatsdienst. De Staatscourant van 6 Augustus bevat de maandelijksche opgave van betrekkingen voor den Ned.-Ind. Staatsdienst en voor 's Lands dienst in Suriname en in Curacao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën.

Dr. C. E. Benjamins. De nieuw benoemde hoogleraar aan de Groningsche Universiteit, Dr. C. E. Benjamins, is 13 Juli 1873 te Semarang geboren. Na zijne promotie aan de Universiteit te Leiden vestigde hij zich in zijn geboorteplaats, waar hij eerst eenige jaren de algemeene practijk heeft uitoefend en daarna als specialist in neus-, keel- en oorheelkunde werkzaam was.

Perisame. Het Soer. Handelsbl. meldt, dat in Juni 242 Perisamen, voor het meereindeel Australiërs, Ned.-Indië bezochten.

Pandak. Naar de I. Ct. vernam, heeft de „Royal Society” te Londen aan de Ind. Regeering vergunning verzocht tot het zenden van een expeditie naar Benkoelen, voor het houden van een wetenschappelijk onderzoek naar het al of niet bestaan van de „Orang Pandak”, welke vermoed wordt in genoemd gewest voor te komen.

(Omtrent de geheimzinnige orang pandak, of gendek, ook wel sedapa genoemd, den menschheid of aapmensch, bestaat vrij veel literatuur, waarop we in een der volgende Nrs. van het Kol. Weekbl. nader de aandacht zullen vestigen).

Amerikanisten-Congres. Op Zaterdag 16 dezer (den laatste dag van het Amerikanisten-Congres te 's-Gravenhage), worden o.m. de volgende voordrachten gehouden: Jhr. L. C. van Panhuys over het „treef” bijgeloof in Suriname, de hr. C. H. de Goeje over Guyana en de namen van Caraïbische volkstemmen, de hr. W. Ahlbrink over de Caraïbische bevolking en de natuur.

H. Adama van Schellema. Den 10en dezer is te 's-Gravenhage overleden, in den ouderdom van 84 jaar,

de oud-luitenant-kolonel der artillerie van het Ind. leger H. Adama van Schellema. De overledene was ridder der Milit. Willemsorde 4e kl.

H. Pek. De secretaris van het Dep. van Onderwijs, de heer H. Pek, is op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen, met dankbetuiging.

Zegelverordening. No. 52 van de Javasche Courant bevat belangrijke wijzigingen en aanvullingen van de zegelordonnantie van 1921.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Uit 's Lands Vergaderzaal (vervolg).

De *Locomotief* (30 Juni t/m. 5 Juli), de *Indische Crt.* en het *Bat. Nwsbl.* (2 t/m. 8 Juli) geven verslagen en overzichten van het in den Volksraad behandelde, o.a. betreffende de halveering van het acres voor de gemeenten, de positie van het B. B., den kleinen landbouw, het opkoopverbod van Inlandsch suikerriet, de Inlandsche rietcultuur, het vergaderverbod in de Vorstlanden, de regentschapsraden, de vennootschapsbelasting, het uitvoerrecht op Inlandsche rubber, de algemeene arbeidsregeling, de gevangenisverbetering, den rechtskundigen bijstand voor Inlandsche beklagden, de assistenten-regeling voor Java en de Onderwijsbegroting.

In den Volksraad is zeer uitvoerig van gedachten gewisseld over de vraag van de wenschelijkheid van uitbreiding der suikerindustrie, in het bijzonder in Zuid-Besoekei. *Abt. Exodus* bespreekt in het Soerabajasch *Hbl.* (1, 2 en 4 Juli 2de bl.) de omstandige en gedocumenteerde betoogen van den directeur van B. B. terzake, zomede de discussies, onmiddellijk voorafgaande aan de stemming over de motie *Stokvis*, die — na wijziging — den 28en Juni door den Volksraad werd verworpen met 11 stemmen vóór en 23 stemmen tegen.

De heer *Stokvis* was door het betoog van den directeur van B. B., den heer *Schippers*, nog allerminst overtuigd en had de volgende motie ingediend: De Volksraad, gehoord het voornemen der regeering tot vergunning van het oprichten van suikerfabrieken in het Bedadoeng-bevloeiingsgebied en in het Bondojoedo Oost en Tanggoel Oostgebied (residentie Besoekei); overwegende, dat vergunning tot inhuren van bevolkingsgronden door de grootlandbouwindustrie ongewenscht is in streken, waar het zielen aantal nog geen behoefte scheidt aan uitbreiding der werkgelegenheid en (of) de productiviteit van den bodem de ontwikkeling van een bloeienden zelfstandigen Inheemschen landbouw mogelijk maakt; noodigt de regeering uit met dit inzicht rekening te houden en gaat over tot de orde van den dag.

Nogmaals ging de heer *Schippers*, nadat ook reeds de heer Talma deze motie had bestreden, uitvoerig op dit punt in bij zijn dupliek op 28 Juni. Hij zeide toen nog het volgende:

Maar ik kom hier op een ander punt en dat is deze kwestie, n.l. de uitgifte van gronden voor de suikerindustrie. De heer *Stokvis* heeft het zelfs noodig gevonden daarover een motie in te dienen. Ik kan mij echter niet de strekking van die motie niet vereenigen en zal in het kort het hoe en waarom van mijn meening toelichten.

De heer *Stokvis* vindt het juist voor dergelijke streken, als wij hier op het oog hebben, n.l. het Bedadoeng-gebied, onnoodig om daar de suikerindustrie toe te laten. Ik zou de stelling willen omkeeren en als mijn meening willen uitspreken, dat voor die streken een suikerindustrie juist dubbel wenschelijk is. Want wat is het geval? Het betreft hier een groot gebied, dat door irrigatiewerken op het oogenblik goed bebouwbaar is gemaakt. Er ontbreken op het moment slechts nog de noodige handen om die uitgestrekte vruchtbare gronden te bebouwen. Die gronden eischen veel arbeid, er moet daarop veel gebeuren. Het irrigatie-water moet er verdeeld worden met de tertiaire leidingen; de gronden eischen veel ploegvee en in het algemeen vrij veel kapitaal van den Inlander om ze goed te kunnen bewerken.

Wij zien dan ook in dergelijke streken het grootgrondbezit heel gemakkelijk ontstaan. Want hoe komt dat? Er zijn tal van Inlanders, die aanvankelijk die gronden op primitieve wijze te ontginnen, maar dat op den duur niet kunnen volhouden, om de een of andere re-

Gevraagd voor Oost- en West-Indië

Vertegenwoordiger,

borg kunnende storten, voor Bakkerij-Gereedschappen, -Machines en Winkel-Inventarissen.

Brieven met opgaaft van referentiën onder letter VM aan het Bureau v. d. Bl., Nobelstr. 20, Den Haag.

Modemagazijnen
HENNEMAN & PLUKKER
 Valeriusstr. 28-38
DEN HAAG

Grootste Speciaal Magazijnen
 in Japonnen, Blouses, Rokken, Peignoirs, enz. enz.

Gedurende den Winter steeds nieuwe zendingen voile Blouses en Japonnen voor Indië

BEZOEKT DE TOONKAMERS
 van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid

Houlstraat 19 - Den Haag
 Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's middags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het gebruiken van een Indisch middagmaal, tegen f 0.75 de portie:

's Maandags: *ketoepat (lontong)* met toebehooren met klapperijs na.
 Dinsdags: *nassi goreng* of *bamie*.
 Woensdags: *nassi ajam* of *goeri* met pisang- of ananas-ijs na.
 Donderdags: *djanganan (gado-gado)* of *bamie*.
 Vrijdags: *Gado-gado (djanganan)* of *bamie*.
 Zaterdag: eenvoudige rijsttafel. Tegen f 1.50 en f 0.75 de halve portie. Met Indisch ijs na à f 0.20 de portie.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop *tjendol* en *tjao* of Indisch ijs à f 0.25 de portie. De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20. De „Boeatan”-thee is in pakjes van 1/2 pond te koop tegen f 1.— en f 0.75.

Voor reële prijzen te koop gevraagd

geheele of gedeelten van Inboedels, ook losse Meubelen als Kastien, Buffetten, Salon- en Huiskamermeubelen, Slaapkamers, Gordijnen, Tapijten, Haarden, Piano's, Gramophoons, Brandkasten, Goud en Zilver en al wat men van de hand wil doen.

Beslist vertrouwd, soliedst adres: **J. HORNMAN & Zn., Groot Hertoginnelaan 252, Telef. 30391.**

HET ZUID - DEN HAAG
 Groenmarkt 37 Telefoon 12514

SALON ORKEST onder leiding van
Mr. CHARLES NOWAK
 Plaatsverv. v. HANS SCHULTZER

Avond-Concert van 8.30 tot 12 uur

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 12512
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

SPUISTR. 40 **J. SCHULTE** DEN HAAG

Gedurende Augustus

Buitengewoon lage prijzen in **MANTELS** en **JAPONNEN**

Crêpe de Chine Japonnen in alle kleuren f16.75

DE
„ADI POESTAKA”
 UITGEVERS-MIJ EN
 ALGEMEENE BOEKHANDEL

Laan van Meerdervoort 60 's-Gravenhage

levert

**ALLE WERKEN
 OP ELK GEBIED**

Studieboeken voor Lager-, Middelbaar- en
 Hooger Onderwijs; Leer- en Woordenboeken
 voor Indonesische, Algemeen-Oostersche en
 Moderne Europeesche Talen

W. J. M. SIMONIS'
 BEDDENMAGAZIJN
 GROENMARKT 34
 TEL. 14420 DEN HAAG

**GROOTSTE KEUZE
 LEDIKANTEN - MATRASSEN
 DEKENS**

ONZE „PHOENIX" MATRASSEN (Gedep.)
 OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGE-
 NAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN
 TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

den — hetzij wegens ziekte of gebrek aan kapitaal — en den door hen ontgonnen grond voor een appel en een ei weder afstaan aan anderen, die in het bezit zijn van een beetje kapitaal. Zoo zien wij daar ontstaan een klasse van groot-grondbezitters, die daardoor met weinig geld in het bezit geraken van uitgestrekte gronden. Dat is op zichzelf niet zoo erg, maar die groot-grondbezitters hebben ook geen kapitaal, hebben geen arbeiders en geen handen genoeg voor de ontginning, en een gevolg van dit feit is, dat de huursom van die gronden door hen uiteraard zeer laag wordt gesteld, als ze de gronden tenminste kunnen verhuren aan Inlanders.

Ik zou dus meenen, dat het in alle opzichten in het belang van een dergelijke streek is, wanneer daar krachtige, goed geoutilleerde suikerondernemingen worden gevestigd, die hun aanplant behoorlijk kunnen exploiteeren en met kapitaal en arbeiders het bedrijf goed kunnen voeren. Want dat geeft dan in groote hoeveelheid kapitaal en werk aan de bevolking. Die ondernemingen nemen een overvloedige uitgestrektheid grond in bewerking; dat maakt het bedrijf in hooge mate productief.

Afgescheiden van de voordeelen, verbonden aan de exploitatie van een dergelijke onderneming, krijgen wij daarmede in de eerste plaats een goede en intensieve bebouwing der gronden in die streken; er blijven daarnaast nog volop gronden over voor de bevolking, die haar eigen landbouw daarop kan drijven. Men behoeft geen vrees te koesteren, dat men in de eerste tientallen van jaren daar grond te kort zal komen voor Inlandsche exploitatie. Ik heb cijfers gegeven over de grootte van het Bedadoenggebied; hoe uitgestrekt ook, bestaat maar één concessie van 3000 bouws voor suiker, welke in het niet zinkt bij de totaal aanwezige grondoppervlakte, die voor bebouwing geschikt is.

Ik meen dus, dat het juist voor dergelijke streken zeer wenschelijk en nuttig is, wanneer suikerondernemingen zich daar vestigen. Dat is natuurlijk niet het geval in streken met een dichte bevolking, waar het grondgebied zeer klein is, waar de menschen dus als het ware door de suikerindustrie van den grond zouden worden gejaagd en van landbouwers zouden worden gemaakt tot koelies, hetgeen plaats heeft, wanneer de bevolking geen goeden grond genoeg heeft voor bebouwing. Want dan ontstaan moeilijkheden en wrijving, die bij de suikerindustrie heel dikwijls aanleiding hebben gegeven tot conflicten met het bestuur en de Inlandsche bevolking.

Nadat de heer Schippers het advies van den resident van Besoeki besproken had, besloot hij: Ik moet dus tot de conclusie komen, dat ik met de motie van den heer Stokvis niet kan medegaan, afgescheiden van het feit, dat het vraagstuk niet in zijn algemeenheid is bezien, maar speciaal met het oog op het Bedadoeng-gebied.

De Jaarbeurs te Bandoeng (vervolg).

Ook het Soer. Hbl. (23 Juni 2de bl. e.v.) bevat eenige artikelen over de Bandoengsche jaarbeurs en de congressen. Volgens het Soer. Hbl. van 30 Juni zijn op de jaarbeurs van buitenlandsche inzenders bijzonder interessante exposities te zien van Boheemsch glaswerk, geslepen kristal, geperst demi-kristal, verlichtingsglas, siphons, flesschen, venster- en spiegelglas, schoenen, havermout, erwten en bonnen, hoeden, lijsten, cartonpapier, vuurwerk, schoensmeer, crackers, confiseurs-artikelen, jenever, schuimrubber en schuieboniet, leien, vruchten, essence, etherische oliën, sigaren, reclameprojectors en cement, welke artikelen slechts in het groot worden verkocht. Voor Europeesche en Chinese importeurs en grootwinkeliers, welke in deze artikelen zijn geïnteresseerd, zal — aldus het blad — een bezoek aan de jaarbeurs ongetwijfeld loonend zijn.

De Java-Bode (2 Juli) bericht dat in een op de Jaarbeurs gehouden gecombineerde vergadering van het Hoofdbestuur en den Raad van Beheer, besloten werd om, mede als gevolg van de gunstige financiële resultaten, van 20 Juni t/m. 5 Juli 1925 de zesde N.-I. Jaarbeurs te houden, waaraan een tentoonstelling op het gebied van waterkracht en electriciteit zal worden verbonden.

In de daarop gevolgde vergadering met de besturen der Soerabajasche Jaarmarktvereniging en van den Bataviaschen Pasar Gambir, waarbij de resident Jasper ook de Pekalongansche jaarmarktvereniging vertegenwoordigde, werd door burgemeester Dijkerman van Soerabaja de idee van samenwerking door een permanent bureau ontwikkeld. De heer Schotman vond een dergelijke organisatie overbodig en onnoodig. Het gevolg was dat een dergelijk bureau niet werd opgericht, doch dat wel over en weer medewerking zal worden

verleend, hetgeen ook mogelijk was, toen de heer Kerman verklaarde, dat Soerabaja overtuigd was van de wenschelijkheid om in Indië slechts één Jaarbeurs te hebben en wel te Bandoeng, en voorts, dat men in de toekomst niet met Bandoeng wilde concurreren. Buitenlandsche inzendingen wilde men niet toestaan, tenzij zij betrekking hebben op jaarmarktgebied. Het tracht zou worden om deze algemeene gedachte op schrift uit te werken. Is dus geen bond van jaarbeurs en jaarmarktverenigingen tot stand gekomen, de slag is gelegd, waarop kan worden voortgebouwd tot onderling overleg en onderlinge samenwerking in het belang der economische ontwikkeling van Indië.

Op de vergadering van het Bestuur met het oog uit de exposanten bleek, dat de exposanten geen doen gedaan hebben, dan wel veel relaties hadden geknoopt. Een der buitenlandsche inzenders, voor eerst exposeerende te Bandoeng, sprak den wensch uit, dat de N.-I. jaarbeurs volhouden zal den ingangsweg te volgen, waar het bleek, dat de Jaarbeurs op post „reclame" een groote bezuiniging beteekent. Toch kwam, door jarenlange ondervinding geleid door de overtuiging, dat b.v. f 1500 ter jaarbeurs niet alleen winst afwerpen moet, doch verder verlies is dan f 1500 aan welke andere reclame ook geleverd.

De Loc. (30 Juni) meldt, dat de jaarbeurs tot 28sten Juni door 16.540 personen bezocht werd, geen tot dusver 2400 meer is dan in dezelfde periode van verleden jaar.

De ontvoeging in de Buitengewesten.

Aan de Dell Crt. (11 Juli) werd geseind, dat de naam van den heer Stibbe tot opvolger van den heer Cohen als commissaris voor de bestuursvervoersdienst speciaal verband hield met den uitgesproken wensch van den minister van Koloniën om de bestuursvervoering ook door te voeren voor de Buitengewesten. Bij zou vermoedelijk alleen voor Zuid-Sumatra vorm van een provincie worden gekozen en voor andere gebiedsdeelen een anderen vorm. Welke niet gemeld. Een voorstel tot ontvoeging der hassa ligt gereed, met de overdracht van een deel van de zaken aan den reeds geschapen Minahassa-raad. In zal vermoedelijk een Menangkabau-raad worden steld.

Het blad geeft een beschouwing over de mogelijkheid dat ook Sumatra's Oostkust opgenomen zal worden in een gouvernement Noord Sumatra, waarbij geograaf en ethnologisch vermoedelijk mede Aljeh en Tapan gerekend zullen worden. De drie genoemde gewesten toonen den oppervlakkigen toeschouwer reeds een groote verscheidenheid in belangen, bevolking en grafische gesteldheid, dat men zich afvraagt, hoe een centraal zetelend bestuur, waarvoor natuurlijk de aangewezen hoofdplaats zou zijn, een dergelijk gestrekt gebied van meer dan drie malen de grootte van Nederland behoorlijk besturen kan. Ten eenig inzicht te geven in de maatschappelijke verhoudingen waarom het hier gaat, laat het blad een aantal artikelen uit de Java-Bode (4 Juli) ontleende bizonder volgen omtrent de vorming der Provincie West-Java.

Het Oorlogsgevaar in Oost-Azië.

Gio schreef in Juli 1923 onder den hierbovenstaenden titel een aantal artikelen, die hij in het Soer. Hbl. van 2 en 3 Juli vervolgt. Hij betoogt o.m.:

Toen hij verleden jaar schreef, dat de oorlog al aan den gang was, en feitelijk alleen op de oorlogsklaring gewacht werd, toen hij op Frankrijk's dubbelzinnige houding wees, en de gevaarlijke positie Insulinde aantoonde, waren er enkelen, die zijn inschuwing als totaal ongemotiveerd signaleerden. Toen zou hij hen kunnen wijzen op heel veel, dat zijne onderstellingen maar al te zeer bewaarheidt. Naast de emigratiekwessie, de jacht in bewapening snelle kruisers tusschen Japan en Amerika, waar zelfs de Engelsche labourregering meedoet, de doelen over Singapore en, ondanks de verklaring van tegendeel, de kennelijke voortzetting van de werkdag, de reis van den Fransman Merlin naar Tokio, en zeker niet het minst de aangekondigde contractie van de Amerikaansche vloot in Pearl Harbor op de Hawaii-eilanden, met niet te vergeten de groote kosten besteed aan den onslag van allerlei logstuig en vooral stookolie in laatstgenoemde haven en nog veel meer, dat zich aan het oog van den maten krantenlezer onttrekt. Een dergelijke houding zou echter gelijk staan met het toejuichen van ondergang; immers, een oorlog in den Pacific, met onvermijdelijke gevolg, dat wij Indië kwijt raken, teekent voor tienduizenden Nederlanders in Indië

Om goede zaken te maken
 is het noodig goede waar te leveren.
 Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.
 GEBRUIK DIT BLAD VOOR UW
Reclamecampagne.

N.V. ENGELS' Wijnhandel
 SUEZKADE 48 WEIMARSTRAAT 11
 TELEFOON 32649

**Wijnen - Bier - Limonade
 Gedistilleerd**

Vraagt Prijscourant. Thuisbezorging zonder prijsverh.

MEUBELHUIS „DE WEST”
COMPLETE MEUBILEERING
 UITERST BILLIJKE PRIJZEN
 DEN HAAG - WEST-EINDE 73

Bloemenmagazijn
J. Ch. v. WESEMAEL
 Valkenboschlaan 55
 DEN HAAG TELEFOON 35986

Dame, van z. g. huize met schoolgaande dochter, vraagt tegen September

kleine woning of twee ongem. kamers.

Ook genegen in klein gezin huishouding te best., onverschillig welke plaats. Is eenv. degelijk, P.G., bekend met Holl. en eenigszins met Indische tafel. Goede ref.

Fr. brieven onder No. 230 L aan het bureau van dit blad.

Bijzondere Eenheidsprijs-Tentoonstelling
 van Werken van verschillende bekende Meesters

Eenheidsprijs Veertig Gulden
 gedurende slechts 10 dagen, v. 2 tot 12 Aug. 1924
 in de KUNSTZAAL ZEESTRAAT 65a
 naast Panorama Mesdag

Dagelijks van 10 tot 5 uur Toegang Vrij

onderduizenden in het vaderland, de absolute ruïne. De schrijver wees in 1923 op het gevaar en wilde een oot, om huiten den oorlog te blijven.

Gio bespreekt thans eenige nieuwe punten, betreffende den politieke toestand in Japan, de economische ontwikkeling daar te lande, de verhouding tusschen Japan en Rusland, het strategische belang der Aziatische spoorwegen en de politieke toestanden in China. Op elk dier gebieden heeft het naderende conflict zijn stempel gedrukt en de gezamenlijke werking drift onweerhoudbaar naar een oorlog.

Alleen geweldige krachten, b.v. een totale omwenteling in China of Rusland, dan wel in Japan zelf, of herhaling op nog grotere schaal van de aardbeving, zouden — volgens Gio — eventueel een verandering kunnen doen ontstaan. Maar dan moet die kracht een dubbele werking hebben, niet alleen strategisch, doch ook economisch. De zuiver bolsjewistische omwenteling in Japan b.v. kan het volk afkeerig maken van den oorlog; daar daarmede de economische onzekerheid echter niet gewijzigd zou worden, en een bolsjewistisch Japan precies zoo tot den oorlog gedwongen worden, als thans het keizerlijke. Dat groote publiek dit niet ziet, is alleen te wijten aan genoemde gebrek aan strategisch-economisch inzicht in overigens zeer ontwikkelde kringen.

De memoires van Winston Churchill zijn op menig gebied een openbaring geweest. Daaruit bleek dat de strategien het oorlogjaar 1914 van te voren nauwkeurig hadden bepaald, alleen door strategisch zuiver denken, een kunst, die de Engelsche regeeringen de laatste eeuwen door hebben verstaan, terwijl de politici geleerden, door gebrek aan inzicht in de werking der strategie, in een vredesdroom leefden.

In dien droom leven ook velen in Indië en in Holland — zoo zegt Gio aan het slot —. Zeker, wij hebben een oorlog niets te winnen, kunnen alleen alles verliezen. Het zou zelfmoord zijn maar één handeling te ondernemen, die onze neutraliteit in gevaar bracht; wij hebben wij door het onderteekenen van het garantiëverdrag niet vermeden; maar dan is het teken van een instrument om die neutraliteit te behouden, een onvergeeflijke fout, die gelijk staat met een ondergang.

Of hij dit doen zal en de tot den Chineeschen landheer gericht beschuldiging ongedaan zal maken, is natuurlijk zijne zaak, doch toch wil de schrijver hier nog even laten uitkomen, dat hij zeer teleurgesteld is te weten, dat die beschuldiging kwam van een intellectueel, die de verstandhouding tusschen de Chinezen en de Inlandsche bevolking door zijn optreden in gevaar heeft gebracht.

Een onrustige vergadering.

In de „Sinar Sumatra” van 28 Februari 1924 meldt men, dat op den avond van den 16en dier maand, in het schoolgebouw van de Sarikat Islam Vereeniging, in de kampong Prapatan Idjaü (Semarang) eene onrustige samenkomst plaats had.

In het begin dacht(?) men dat die samenkomst in verband stond met een feest van 2 onderwijzers dier school, wien vergunning was verleend een optocht te houden van de kampong Prapatan Idjaü naar de kweekschool in het Pieterspark.

Vóór het schoolgebouw n.l. was eene politiemacht verzameld, doch later bleek het, dat die macht de opdracht had toezicht te houden op de uitgeschreven vergadering in het gebouw op gemelden avond.

Meer dan 1000 leden waren aanwezig in de vergadering, welke ten half acht ure 's avonds zou worden geopend en waarin zou worden gesproken(?) over het onderwerp: „Het bommenwerpen in de Vorstenlanden.”

Aangezien de sprekers op het aangegeven uur nog niet aanwezig waren en de aanwezigen onrustig werden, omdat zij de opening der vergadering toch verlangden, was de voorzitter, de heer Winanta, president van de Inlandsche Communistische partij, afdeling Bandoeng, wel verplicht een beroep te doen op het geduld van de aanwezigen, aangezien de heeren Moedjo en Sismadi nog niet van Semarang waren aangekomen.

Toen zij over 8 uur binnenkwamen werden zij met een opgewekt handgeklap begroet en begon kort daarna de verkoop van brochures tegen den prijs van 4 cent per stuk voor de leden en 5 cent voor andere personen.

Vervolgens stond de heer Winanta op en gaf toen kennis dat de vergadering niet door kon gaan, omdat de politie haar verboden had en over een onderzoek(?) naar het bommenwerpen in de Vorstenlanden niet mocht worden gesproken.

Deze mededeeling, die de aanwezigen ontstond, werd gevolgd door een algemeen geroep van: Dat is onrechtvaardig! Dat is onrechtvaardig!

Behalve de commissarissen Heijnen en Latour, waren tal van assistent-wedono's, mantris-politie en de noodige agenten van politie in het gebouw aanwezig.

De commissaris Latour verzocht den voorzitter de zaak nader en duidelijk aan de vergadering uit te leggen, aangezien het gehoor haar blijkbaar niet goed had begrepen.

Hij wees er op, dat de politie niet het houden van de vergadering verbood, doch dat verboden werd het spreken over onderwerpen, die in de vergadering van de Indische Communistische Partij te Semarang reeds waren voorgebracht en destijds ook verboden waren geworden.

De vergadering werd daarop geschorst, doch na een kwartier uur weder door den voorzitter geopend met de voorlezing van een motie, waarin verklaard werd dat de vergadering het betreunde dat de politie zoovele bezwaren had ingebracht tegen het houden van deze samenkomst en dat zij dit zeer goed 's morgens had kunnen doen, aangezien die samenkomst toch denzelfden morgen was aangevraagd (en toegestaan?)

Voorts stelde de vergadering vast dat uit de houding der Politie hare toornige gevoelens tegenover het Volk waren gebleken en dat zij daartegen protest zou aantekenen bij hooger autoriteit.

Onder juichende instemming van de vergadering werd de motie aangenomen en sloot de Voorzitter — onder protest — de samenkomst.

Enige leden van de roode partij, die in de nabijheid van de vergaderplaats zaten, zongen in de Maleische taal eenige liedjes en één hunner sprong zelfs op een tafel.

De Commissarissen Heijnen en Latour herinnerden daarop den Voorzitter dat de vergadering was gesloten en dat, als toch gesproken werd, de noodige maatregelen zouden worden genomen.

Hoewel van uit de massa de woorden werden gehoord van „doorpraten” en „het is onrechtvaardig”, vergezeld van beleedigende uitdrukkingen aan het adres van de Politie, zoo ging zij toch uiteen.

Piano's en vleugels

DUCANOLA
 NON PLUS ULTRA

F. A. C. F. VAN DER DOES
 Lange Houtstraat 9
 DEN HAAG
 BREDA-MAASTRICHT
 Vraagt catalogus

Dames- en Heerenkleermakerij H. C. ZIECK
 van Stingelandtstraat 154, bij het Fred. Hendrikplein
 TEL. 52298 - DEN HAAG

Vraagt mijn uitgebreide collectie in **Whipcord en Tropical**
 Prima Stoffen. Billijke prijzen.
 Heeren Costumes v.f. 160.- Dames Costumes v.f. 170.-
 Atelier v. Reparatie, Keeren, Chem. Reinigen en Oppersien

Dienstverrichting „VOORWAARTS”
 Jan Evertstraat 19 - Telefoon 16684.

Door deze hebben wij de eer U te berichten dat de afdeling Den Haag der Vereeniging „Voorwaarts”, (Bond van gepens. en gegag. Militairen van Oost- en West-Indische Leger), heeft opgericht eene dienstverrichting, ten doel hebbende een gedeelte van die Oud-Strijders, die strijd om het bestaan te helpen verlichten. De te verrichten werkzaamheden zullen slijpt worden uitgevoerd, terwijl de kosten zoo billijk mogelijk berekend worden.

Gaarne Uwe welwillende medewerking hierin tegevoet ziende.

Hoogachtend,
 HET BESTUUR.

Zellen en Linoleum wrijven.
 Boenen, Schuren en Schrobben,
 Poetsen, enz. S

TARIEF

Met wagen . . . . . 10.00 per uur en per man
 „ fiets . . . . . 10.00 „ „ „ „ „
 Zonder wagen . . . . . 10.50 „ „ „ „ „
 Innen van kwitanties . . . . . 10.30 per uur.
 Voor vervoer van brandkasten en piano's speciaal tarief.
 Bezorgen van brieven en circulaire's volgens overeenkomst.

MESSEN SLIJPEN EN POLIJSTEN vanaf 75 cent per dozijn, met inbegrip van afhalen en thuisbezorgen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Nogmaals de Tangerangse onlusten.
 II (Slot).

Zoodra was het artikel in de „Locomotief” niet verschenen, of de eigenaar van het particuliere land in Tangerang, de heer Lie Kim Liong, liet door Tan Ping een schriftelijke tegenspraak volgen, waaraan den heer Lievegoed werd verzocht te willen antwoorden op de vraag, hoe het wel gesteld stond met de bevolking in de gouvernementslanden.

Het gevolg van dat schrijven was, dat de heer Lievegoed zijne beschuldiging tegen den Chineeschen landheer introk.

Het ligt niet in de bedoeling van den schrijver den heer Lievegoed verder aan te vallen, die zeker wel zal willen inzien, dat de wijze waarop hij den aanval deed, en de schrijver van het artikel heeft verplicht met de op te komen tegen eene in het openbaar geuite beschuldiging tegen den Chineeschen landheer in het Tangerangse, die de Chineesche volksgroep op Java heeft ontstond.

Wat betrekking tot de inlichtingen, welke de „Locomotief” gaf, merkt de schrijver nog op, dat door de publicatie van de „Perniagaan” de brief van den heer Wolf, particulier accountant van de firma Lie Tham Liong, in haar blad was opgenomen, en dat door de Tangerangse niet was ontstaan door het verkeerd uitspreken van den landheer tegenover de opgezetenen, wel dat een zeker aantal personen zich lieten door een wanjunguitlegger, n.l. Dalang Ki-ah, misleiden (denoemd Kaijah”).

Waar deze voorstelling van zaken afkomstig is van den nagenoot van den heer Lievegoed, kan het hem, den schrijver, niet moeilijk vallen ook de andere verklaringen in te trekken welke hij in de „Locomotief” gaf.

De genoemde heer Wolf zal waarschijnlijk de afzonderlijke verslagen van de „Perniagaan” zijn geweest, die door de redactie van het blad in het Tangerangse ten einde persoonlijk en plaatselijk een onderzoek in te stellen naar de onlusten en naar daar in te lichten.

Garage en Stal „WITTEBRUG”
 M. Th. VAN 'T SANT
 Badhuisweg 245 Telefoon 50353

Luxe Auto-Verhuuronderneming, ook per maand
 Rijpaarden per uur f 2.50, per maand f 100.—
 Pension Stalling paarden . . . f 2.75 per dag

**PIANO'S
 RIPPEN**
 P. Heinstraat 42
 DEN HAAG

Ook in huur en in huurkoop

M. J. J. ESKEs - DEN HAAG
 DAMES- EN HEERENKLEEDERMAKER
 SNEEUWKLOKJESSTRAAT 15

Prima Engelsche en Schotsche Stoffen
 Soortse klas Bowerking Lage Prijzen
 ATELIER VOOR KEEREN EN REPAREEREN

HOTEL-RUBRIEK

AMERSFOORT

Hotel-Café-Restaurant „Monopole“

Vis à Vis Station - Telef. Interc. 41

Directeur STREEFKERK TEN KLOOSTER, Lid der Ver. „Oost en West“

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“,
Bankpl. 2, Den Haag, Tel.
11486. Dir. bij Schev. B.
Str. k. en w. op de looger.

PENSION „QUIST“
Stadhoudersplein 17-19
Tel. 51523

Fensien E. M. Blewanus,
A. v. Solmsstraat 135. Ind.
Rijsttafel op Dinsdag, Don-
derdag en Zaterdag.

Huize „Elisabeth“, Valken-
boschkade 670 en 672.
Familie-Pensioen voor
Dames en Meisjes.

Hotel Rest. „DUINOORD“
Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
OOSTERWEEK & V. D. LOUR

Pensioen „VAN ARNHEM“
77 Gr. Hertoginnelaan
Tel. 30985.
Kamers beschikbaar.

Lunchroom „THOMSON“
Thomsonlaan 31, Den Haag
Gezellig Zetje. Bill. prijzen
1ste Kl. Consumptie.
Aanbevelend, J. VENEMA

Pensioen Dames Lugtenburg
en Wegner. Parterre dispo-
nibel. Bad en Telefoon.
v. Boetselaarlaan 67

Hotel „Promenade“, Oude
Schev. weg 21, Tel. 5454
Prachtige ligging.
Matige prijzen.

BESCHIKBAAR.

NIJMEGEN

HOTEL REST.
„DE KEIZER“
Spoorstraat 7

HOTEL CAFÉ REST.
„DE POORT VAN KLEEF“
Grootestraat 2-4

ROTTERDAM.

Hotel „SMITS“, Oude
Hoofdplein 2-3. Modern
ingericht, riant uitzicht.
Aanbevelend, O. KÖHLER

BESCHIKBAAR.

CASTRICUM N.H.

Mooie Duin-Wandelingen

Hotel „DE RUSTENDE JAGER“

Pensioen f 3.50 per dag.

Hotel Pension v. d. Laar

REVERS DEYNOUTWEG 91 TELEFOON 52564

Prachtig en rustig gelegen tegenover het groote badhotel
„Kurhaus“, één minuut van het strand en bij de haltes der
trams naar Den Haag en Rotterdam.

Stroomend water. Elektrisch Hott.
Pensioenprijs vanaf f 5.- per dag per persoon.
Bij lang verblijf condities nader overeen te komen.
Het geheele jaar geopend. Auto-Garage bij het Hotel.
Aanbevelend J. J. v. D. LAAR, Eigenaar.

Maison Niekerk.

Uitzending van Dinners. Dinners vanaf f 0.85,
1.1.-, f 1.20 en hooger. Rijsttafel vanaf f 1.75.

Pijnboomstr. 43 - Den Haag

V. H. CUISINIER HOTEL „CENTRAAL“.

CAFÉ RESTAURANT „PIEPER“

TOUSSAINTKADE hoek VEENKADE, halte lijn 2 en 3

HOLLANDSCH - INDISCH - RESTAURANT

LUNCH f 1.10 DINER f 1.75
4 Gerechten 6 Gerechten

Rijsttafel vanaf f 2.- } Bij vooruit-
Bami „ f 1.25 } bestelling.

Steeds voorradig

NASI GORENG f 0.75

Aparte gelegenheid voor
gebruik van INDISCHE DINERS

F. J. WOLFF,

PENSION „ARCHIPEL“

BALISTRAAT 32 - DEN HAAG

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Nogmaals het Chinesche Onderwijs in Ned.-Indië.

I.

Hoewel dit belangrijke onderwerp reeds zoovele malen in de Indische nieuwbladen, in de Inlandsche Pers en ook in deze rubriek werd voorgebracht, zoo acht de heer Hak Sing het toch wel nuttig om van zijne zijde in het openbaar ook eens iets van zijn gedachting over het Chinesch onderwijs in Ned.-Indië te zeggen.

Zoo schrijft hij in de „Sinar Sumatra“ van 29 Februari 1924 o.m., dat geen enkele Chinesche school in Ned.-Indië hulp van de Indische Regeering ontvangt in den vorm van verstreking van eene geldelijke subsidie, in tegenstelling met de Inlandsche onderwijsinstellingen, wien die geldelijke steun wel wordt toegekend.

De schrijver is van meening, dat de Chinezen in Ned.-Indië ook niet spoedig om toekenning van eene geldelijke Regeeringssubsidie zullen vragen, omdat het inwilligen van dat overigens billijk verzoek tot gevolg zou hebben, dat het onderricht in de Tjeng-im-taal, d.i. de taal der Manderijnen, door het onderwijs in de Nederlandsche taal in het gedrang zou komen en misschien zelfs wel zou verdwijnen.

Bovendien stellen de Chinezen, met betrekking tot de taalstudie, meer prijs op het onderricht in het Chinesch en Engelsch, dan in de Nederlandsche taal.

Toen op tal van plaatsen in Ned.-Indië Chinesche scholen tot stand waren gekomen, zag men het feit, dat overal, zowel jongens als meisjes, door de ouders en voogden derwaarts werden gezonden, niet het minst om reden er elders geen plaats op de scholen voor de kinderen was.

Dat opjagen van de kinderen geschiedde niet zonder dwang en had tot gevolg, dat de Chinesche scholen overvol werden bezocht.

De redenen waarom daarin sedert zulk een groote verandering is gekomen, kan de schrijver hier mededeelen.

De meeste Chinesche scholen n.l. staan onder leiding van de twee groote verenigingen Tiong Hoa Hwee Koan en Siang Boe Tiong Hwee en hare onderwijsinstellingen hangen dus af van den welstand, waarin die verenigingen verkeerden.

De scholen worden beheerd door Chinesche handelaren, die zich bij hun beheer hebben te bepalen tot het geldelijke en de administratie, doch geen bemoeienis hebben met het technische onderwijsgedeelte, dat zij aan de deskundigen moeten overlaten.

In die onthouding van bemoeienis in technische onderwijszaken ziet de schrijver een bezwaar, omdat vele Chinesche handelaren, na hunne opleiding op hooge scholen, in onderwijsaangelegenheden wel degelijk een goed inzicht hebben, waarvan partij kan worden getrokken voor de jeugd.

Neemt men verder in aanmerking dat hunne prestaties geheel belangloos geschieden, dan is het wel verklaarbaar dat in de gegeven omstandigheden de belangstelling in het voeren van het beheer over de Chinesche scholen er niet door wordt bevorderd.

Een tweede fout, welke het onderwijs op de Chinesche scholen aantekent, is gebrek aan continuïteit van het leerplan.

Wanneer een nieuwe onderwijzer optreedt, verandert hij al heel spoedig het leerplan van zijn voorganger en komt dit dus maar gedeeltelijk tot zijn recht.

Aangevuld door den in functie zijnden titularis, krijgt de leerling iets geheel anders te hooren, totdat eerstgenoemde, door vertrek naar elders of door terugkeer naar China, weer plaats maakt voor een nieuwen onderwijzer.

Het gebrek aan continuïteit van het leerplan der Chinesche scholen in Ned.-Indië heeft men willen trachten te ondervangen door de aanneming van het leerplan van de scholen in China en de opvolging van de voorschriften, welke door het Departement van Onderwijs in China worden gegeven.

Die poging om het Chinesche onderwijs in het goede spoor te leiden, komt evenwel te laat, want de meeste Chinesche kinderen gaan thans reeds naar de Hollandsch-Chinesche scholen, waar het op moderne leest geschoede onderwijs beter beantwoordt aan de moderne eischen des tijds.

Voor de overblijvende leerlingen op de Chinesche scholen heeft het Chinesche leerplan geen bepaalden zin meer, waar de Indische Chinesche ouders, die veel voor eigen nationaliteit gevoelen, hunne zoons

Holl.-Indisch Restaurant „NOBACK“

Sweelinckstraat 158 Telefoon 36257

Tevens uitzending van Holl. en Ind. Dinners.

Rijsttafel . . . vanaf f 1.25, f 1.50, f 2.- en hooger.
Holl. Dinners . . . va af f 0.70, f 0.95, f 1.25 en hooger.

Beleefd aanbevelend, MEVR. NOBACK

Pensioen Restaurant
Jacob Hopstraat 1 Groot Hertoginnelaan 105

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
Electriche Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijs

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B.

Hiever naar China zenden en daar hunne opvoeding laten voltooiën.

Het gevolg van een en ander is het thans neembare feit, dat de Chinesche scholen in Ned.-Indië hoofdzakelijk door Chinesche meisjes worden bezocht.

Na de oorzaken te hebben aangegeven, waaraan is toe te schrijven dat de Chinesche scholen in Indië achteruit zijn gegaan, wil de schrijver thans eens terugkomen op het in het begin van dit op bekend gestelde feit, met betrekking tot den verdien steun en de oprichting der scholen door de groote verenigingen, waardoor zij de aandacht hebben getrokken, ook van de volksgroepen van vreemde nationaliteiten.

Zoals gezegd, werd nimmer eenige hulp van geeringswege ontvangen.

De Chinezen in Ned.-Indië waren op eigen ti ciele krachten aangewezen en dat zij het werk vereenigingen onder die omstandigheden hebben nen volbrengen, heeft niet weinig bijgedragen tot op juiste waarde schatten van de Jong-Chinesche weging.

(Wordt vervolgd)

Literatuur-Overzicht.

Javaansche danseressen.

Als uitgave van „Volkslectuur“ te Weltevreden, eerlang verschijnen een bundel van 20 teekeningen Teyra de Kleen, welke Javaansche danseressen in brengen. De teekeningen (die begeleid zijn van een voerigen toelichtenden tekst) zijn in vele kleuren en gouddruk uitgevoerd; de proefdrukken kwamen en het geheele werk wordt vervaardigd door Topografischen Dienst.

De Indische Gids.

In de Augustus-af. herdenkt Luitenant-Generaal N. A. Swart den op 10 Juli j.l. overleden Generaal van Heutsz. Het artikel, dat voorafgegaan wordt door zeer fraai portret, besluit: „Wat Van Heutsz voor Vaderland en voor Indië gedaan heeft is mijns inziens van zooveel betekenis en van zoo grootschen aard in de hoofdstad des Lands en te Batavia ten spoede een standbeeld voor hem moet worden opgericht, het in eerbetooning bewondering tot hem opziend slacht steeds van dezen grooten Nederlander het voor oogen heeft.“

De Majoor van den Generalen Staf van het Ind. A. T. H. Winter wijdt eene beschouwing aan Ned.-gedurende de mobilisatiejaren. Achtereenvolgens spreekt hij o.m.: De ontvangst van de eerste berichten, de economische gevolgen van den (voedselvoorziening), de industrie (aanmaak in land), het verkeer met het moederland, de maatschappelijke handhaving der neutraliteit, de stemming der bevolking enz. enz.

De heer C. Lekkerkerker besluit zijn artikel over het derde koloniaal onderwijscongres op 23 April j.l. en over hooger onderwijs voor Indië.

Verder bevat deze afl. de gewone maandelijke rubrieken, als: Indië en de Volksvertegenwoordigers door Mr. J. J. van Bolhuis. — Revue van brochures van tijdschr.- en dagbladartikelen. — Buitenlandse Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie.

Vragen van den Dag.

Dr. Alb. C. Kruyt schrijft in het Aug.-Nr. een over „Het stelen in Midden Celebes“, een interessante ethnologische bijdrage, waaruit blijkt dat over het meest eigenlijke diefstal betrekkelijk weinig wordt onder de verschillende stammen aldaar; de Possoeren „zijn zoo weinig gewend te stelen, dat zij personen dit wel doen, als zieken beschouwen“. Ook de Toi-kong, wier woonplaats aan de gelijknamige rivier moeten buitengewoon eerlijk zijn. „Ieder, die onder menschen gewoond heeft, kan voorbeelden aanhalen treffende eerlijkheid“, zegt de schr. en hij laat volgen: „In de eerste maanden van mijn verblijf hen woonde ik in een hut met wanden van bladeren, waar honden zich vaak een weg door haanden. Meermaalen stond het huisje dagen en lang onbeheerd wanneer ik op reis was met al hebben en hounen er in, maar nimmer heb ik bij thuiskomst iets gemist.“

In hetzelfde Nr. nog een beschouwing van den J. Koning: Een en ander over koloniaal sentiment over tropische atmosfeer, geschreven naar aanleiding van Jean Galmol's roman „Quelle étrange histoire“ hr. K. roemt dit boek ten zeerste: de schr. „schilder

Kasteel „Oud-Wassenaer“

Telefoon Kievit 571

15 minuten per Electr. Tram van Den Haag

Tramhalte Stoeplaan

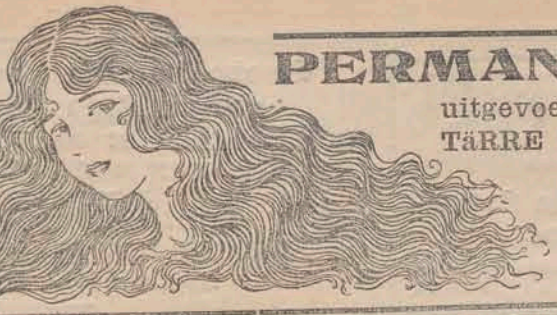
Het geheele jaar geopend

Alle comfort

Matige pensioen-prijzen

sterden
Rang.
orming
Matige P
tion A. B

PERMANENT WAVING

uitgevoerd door den Specialist **OTTO TARRE** met zijn nieuwste toestel „LANOIL” met olie

Het Instituut voor blijvende Haargolwing
Prinsestraat 4a Tel. 1986

en zóó dat men de beklemming van de eenzaamheid
de machteloosheid van den simplen mensch ont-
aan, alleen te midden der grootscheit van het
sche land”. Zoals in dit boek de atmosfeer der
en literair wordt uitgebeeld, zoo vinden wij die
ens in de werken onzer koloniale letterkunde, oor-
de hr. Koning.

Het rijsttekort in Ned.-Indië.

het 6 Aug.-Nr. van Economisch-Statistische Berich-
deft de hr. J. Sibinga Mulder nog een Naschrift op
artikelenreeks over het rijsttekort in Ned. Oost-Indië.
leiding ertoe gaf de publicatie in Koloniale Studien:
chrisis in de padi-cultuur op Java”, waarin eenige
ngen en beweringen worden aangetroffen, die
zijn met uitspraken van den hr. S. M. in zijn
elenreeks.

De Tropische Natuur.

mond der Juli-afl. Uit het leven van planten en die-
den top van den Pangerango, door D. v. L. —
ing. (Met ill.). — Een ontmoeting met een aap-
ch (op Sumatra), door J. van Herwaarden. — Over
bekende Javaansche zoetwater- en landslakken
ngel), door Dr. E. Scheibener (met ill.). — Iets
de Geler bakas (python curtus), door V. (met ill.).

De Indische Post.

Indische Post (van 21 Juni) geeft een speciaal
nummer uit. Het vangt aan met een woord van
aan de theecongressisten door G. v. L., terwijl
H. Bosscha een woord ter inleiding spreekt. Volgen
van theemagnaten, waarna A. R. W. Kerkhoven een
ge levert over de Soekaboemische landbouw-ver-
ing. Dan: de invloed van de verhooging der invoer-
en op thee in Nederland en de verlaging der
en in Engeland, door F. H. de Kock van Leeuwen.
H. J. G. Brand geeft een Engelsch artikel: Tea, what
future? G. v. L. had een interview met dr. Deuss.
Kabelbanen op thee-ondernemingen. Zoo gaat
interessant nummer voort, om te besluiten met de
amusements-rubrieken. (Vad.).

Het Nederlandsche Zeevzen.

Nr. van 26 Juli bevat mededeelingen uit het ver-
de Commissie tot onderzoek van de mogelijk-
van den bouw van een zeehaven te Semarang. —
het vervolg van „Tochten langs West-Borneo”,
Siam.

Bulletin Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië.

217 (van Juni j.l.) bevat o.m.: Over morbiditeit en
iteit der inheemsche bevolking te Soerabaja, door
L. Müller. — Het waterleidingbedrijf te Ngagel
Siam). Rapport uitgebracht door Ir. Mom. — Het
„Ziekenfonds” te Semarang.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Wettelijke inhoud van jaarg. 9, afl. 1 (5 Juli '24).
congres met theetentoonstelling. Ventilatie in
velden, door ir. A. C. Slotemaker. — Landbouw-
schiedingsdienst. 5. Taak der landbouwconsulenten
Landbouwkundig raadgever van het Bestuur en
diensten in zake irrigatie-aangelegenheden, land-
concessies, voorkoming en bestrijding van ziekten,
enz. — Landbouwzaken in den Volksraad. —
(vervolg). — De rubbersituatie. De Federated
States contra Ned.-Indië. — Volksrubbercultuur,
A. S. C. Kasteleijn (ontleend aan Eeon. Stat.
velden).

De Mijningenteur.

het Juli-Nr. geeft Ir. V. Rexhäuser het eerste ge-
ener beschouwing over de wereld-petroleum-
als eerste is aan de beurt de Standard Oil Com-
waarvan schr. de ontwikkeling en tegenwoordige
vrij uitvoerig schetst. — Van den verderen inhoud
we: Mr. Treub en de Indische mijnbouw. —
organisatie-problemen, door Ir. H. J. van Lohuizen.
petroleum-geologie en palaentologie. — Vooruit-
zien voor ingenieurs bij den Indischen Staatsdienst,
door Ir. A. Groothoff (ontleend aan de „Ingenieur”). —
Landbouw Maatschappij Paleleh in 1923.

De Indische Mercur.

No. 52 bevat o.m.: Toepassing van de metalliseering
Schoop in suikerfabrieken, door Dr. H. C.
Geerligns. — Lezingen over Surinaamsche pro-
n. — Terpentijn in Nederlandsch-Indië. — Kon-
metisch en Meteorologisch Observatorium te Batavia.
het jaarverslag over 1923. — De Handelsvereniging
Medan. Verslag over 1923. — Overzicht van de pro-
denmarkt op Java en Madoera gedurende het eerste

kwartaal van 1924 (vervolg). — Kultuurberichten. —
Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en ver-
siagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Gedaya (Opgang).

Van dit maandblad zijn weder twee Nrs. verschenen,
n°. 14 en 15 (2e jaarg. afl. 2 en 3). Beide afl. zijn weder
zoowel wat tekst als wat illustraties betreft interessant.

No. 2 bevat o.m. de volgende bijdragen. Sadjarah
Rabindranath Tagore, oleh Noto Soeroto. — Dertigjarig
jubileum van den Sultan van Langkat. — Schilderijen en
teekeningen van P. A. J. Moojen. — Tentoonstelling van
Indonesische kunst in de Gofhische zaal te 's-Graven-
hage (24 Mei—9 Juni 1924), door Daniëla Gerio. — Af-
zondering (isolering) van lepralijders in N. O. I., door
Dr. F. W. van Haften. — Dari hal minjak manis, oleh
Amaroellah St. Mangkocto.

No. 3. Een persoonlijke herinnering aan wijlen Gene-
raal J. B. van Heutsz. — Vreemde landen in vogelvlucht.
— Pelajangan oedara Bolanda-Indonesia, oleh P. Kennis
(hierbij het portret van den hr. A. N. J. Thomassen à
Thuessink van der Hoop, en afb. van het vliegtuig waar-
mede de tocht wordt ondernomen).
Nogmaals deelen we mede, dat de abonnementsprijs
van dit door R. M. Noto Soeroto uitstekend geredigeerde
maandschrift slechts f 3.— 's jaars bedraagt.

Minister Colijn over de Indië.

De redactie van Eigen Haard (Nr. van 2 dezer) had
een vraaggesprek met Minister Colijn, die op de vraag:
Welke zijn Uwe verwachtingen op economisch gebied
ten aanzien van Ned. Oost-Indië en Suriname? het vol-
gende antwoord gaf:

Ten aanzien van Suriname heb ik in het geheel geen
verwachtingen. Met Indië staat het er op economisch
gebied op het oogenblik vrij goed voor. Nu men er in
geslaagd is het deficit in de begrooting tot staan te
brengen en de verschillende Indische cultures zich in
het algemeen mogen verheugen in een gepasten bloei,
is er alle reden tot tevredenheid. Niet het minst voor
Nederland zelf, dat in de vooraf gegane jaren eigenlijk
door Indië op de been gehouden is. Wat soms ergernis
wekt is de grenzenloze kortzichtigheid waarmede deze
betrekkingen met Indië worden beschouwd en bespro-
ken. Onze betalingsbalans met het buitenland is in de
laatste jaren voor eitelijke honderden miljoenen af-
hankelijk geweest van de koloniale beleggingen. Die
zijn het, welke ons een geweldigen ruggesteun hebben
gegeven en ons over de moeilijkste periode hebben
heen geholpen. Het kan dus niet anders dan tot groote
blijdschap siemmen, dat de verwachtingen op econo-
misch gebied ten aanzien van Indië gunstig genoemd
moeten worden.”

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Afl. 10. Het zieleleven der Indonesiërs (vervolg),
door N. — Een kleine uitbarsting in den krater van
den Papandajan einde Febr. 1924, door Dr. Stehn (met
ill.). — Bataviasche wijken (Goenoeng Sari), door S.
Kalf. — Een stukje „mooi Java”, door M. Joustra.

Indisch Bouwkundig Tijdschrift.

No. 10 van den loopenden jaargang bevat een bij-
drage (met kaartjes), getiteld: Beschouwingen over
Majapahit, waarin is opgenomen een voordracht van
Dr. F. D. K. Bosch en van Ir. H. Maeline Pont over
het genoemd onderwerp. — Verder o.m. een artikel
van M. Enoch: Het ontwerpen van cultuurregelingen
in de res. Preanger-Regentschappen (met een be-
vloeiingskaart).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche
pers. 1924. Nr. 26 en 27. (Wetverdragen. Bureau voor
de Volksbestuur en aanverwante aangelegenheden. Af-
deeling Pers).

Het wegvraagstuk voor gemeenten, door Ir. F.
Wassing (Locale Belangen. 6 Juni '24).

De architectuurgeschiedenis en de volksgeschiedenis
van Java, IV d. Majapahit's val, het Mohammedanisme
als staatsgodsdienst. (De Taak 12 Juni '24).

Radja Ohoiwoeoe. Een stuk Keiesche vaderlandsche
geschiedenis door een afstammeling van Radja Ohoiwoe-
oeoe verteld, en zoo getrouw mogelijk vertaald door E.
Cappers. (Annalen van het Missiehuis te Tilburg. Aug.
1924).

In tijd van droogte. (Een schets uit het Britsch-Indi-
sche kinderhuis te Alkmaar aan de Commewyne, Suri-
name), door W. Fliegel. (Nederlandsch Zendingsblad.
Aug. '24).

Het kabelschip van Ned. Oost-Indië „Zuiderkruis”

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . / 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 20,045,032.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferen:
Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Crediten.

Reiscreditbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

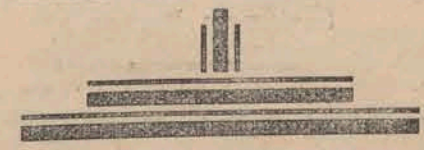
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

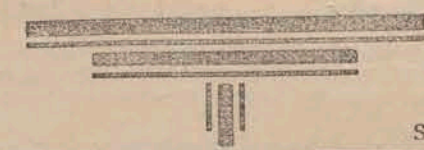

Voor het bereiden van een
voortreffelijke Rijsttafel zijn
de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar
„De Ind. Rijsttafel” door
FR. BLOM, Schrijver van
„Moderne Kookkunst”,
verkrijgbaar bij den Boek-
handel en bij de Uitgeefster
Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

Wanneer U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan
tot ons. Wij zijn daarvoor
speciaal ingericht en kunnen
derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht
verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan ge-
reed voor uw **grote op-
lagen**, onze prima snelpersen
voor die tijdschriften, waarbij
het vooral op **kunstdruk**
aankomt

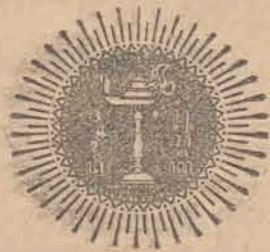
N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

WASSCHERIJ „REINGOED”

met speciale Afd. voor de behandeling van Fijn Goed
ANNA VAN BUERENSTRAAT 155-157
DEN HAAG - TEL. 71568

Voor uiterst zorgvuldige behandeling van Uw Wasch
wordt ingestaan. Behandeling van alle wollen en
lanelien goederen systeem Jaeger.

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 60 - Den Haag
Tel. 35611.

Hoofdepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut“ en van „De Commissie voor de Volkslectuur“ te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door Th. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo“, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs . . . . . f 3.75.

Uit de Persbeoordelingen:

„ . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons *dwingt* ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt“.

JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië“.

„ . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel . . .“.

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië“.

GEZUSTERS PLATTEEL

Gediplomeerde Coupeuses

Atelier voor het maken van Avonden Wandel-Costumes

OBRECHTSTRAAT 550 :: 'S-GRAVENHAGE

(gebouwd van 1922-'24), door B. Holthuis, J. H. Klिंगen en S. F. Monhemius. (De Ingenieur, 2 Aug. '24).

Beschrijving van het Portland-cementbedrijf te Indaroeng bij Padang, door ir. G. B. Hogenraad. (Jaarboek van de Mijnbouwkundige Vereeniging te Delft, 1920-'23).

Kort statistisch overzicht van den importhandel van Java in 1923, vergeleken met het jaar te voren. (In- en Uitvoer, 6 Aug. '24).

De geschiedenis der waterleiding van Soerabaia (Ontleend aan het Soer. Handelsbl.). (Water en Gas, 1 Aug. '24).

Indische eigendomsbewijzen. Verhandeling van Mr. A. Neytzeil de Wilde. (Ind. Tijdschr. van het Recht. Deel 121, afl. 1-2).

Bepalingen betreffende de uitoefening van het toezicht op het stoomwezen in Ned.-Indië. Krachtens Stbl. 1924, No. 42, gewijzigd bij Stbl. 1924, No. 129. (Weltevreden, Visser en Co.).

Suriname.

Het Surinaamsch Onderwijzersgenootschap zond ons een stuk ter plaatsing, getiteld: „Het onderwijs in Suriname in gevaar“.

Onze ruimte gedooft niet het zeer uitvoerige stuk in zijn geheel over te nemen. Wij ontleenen er het volgende aan:

Het Surinaamsche onderwijzerskorps, omvattende de onderwijzers bij het Openbaar en Bijzonder onderwijs in het gebiedsdeel Suriname, heeft steeds moeten worstelen met een deficit op z'n balans, tengevolge van onvoldoende salariering.

De salariskyestie voor de Surinaamsche onderwijzers dateert van vóór 1904. Het waren vooral de gouverneurs Van Asbeck, Staal en Rietberg, die hunne volle aandacht aan dit onderwerp schonken, omdat zij inzagen, dat de toestand voor de onderwijzers onhoudbaar was geworden. En waar Nederland de gelden niet kon beschikbaar stellen voor een afdoende regeling van de wedden der landsdienaren, moest men, zoowel vóór als na de regeling van gouverneur Staal, door middel van duurtbeijslag en kinderbijslag, den financieelen toestand onder het korps eenigszins draaglijk maken. De onderwijzers hadden nl. in 1919 een duurtbeijslag erlangd; daarna kwam de wedde-regeling Staal 1920/21, waarbij een deel van den duurtbeijslag werd omgezet in salaris, terwijl de rest als duurtbeijslag bleef boven het toen genotene; tevens werd beloofd, dat bij de eerstvolgende begroting de regeling zou verbeterd worden.

Dit geschiedde bij Nota van wijziging op de Begroting voor het dienstjaar 1922 (het zogenaamde plan-Rietberg); welk plan door de Koloniale Staten werd aangenomen, maar door den minister uitgesteld, tot de a.s. algemeene herziening der wedden. Het plan-Rietberg was den onderwijzers feitelijk dus toegezegd.

Toen trad baron van Heemstra als gouverneur van Suriname op. Het was hier te lande bekend, dat Zijne Excellentie accoord ging met de cijfers uit het plan-Rietberg. Het was dus geen wonder, dat blijdschap alle harten der landsdienaren hier te lande — dus ook der onderwijzers — vervulde, toen in 1923 bekend werd, dat de minister f300.000 had beschikbaar gesteld voor salaris-herziening. Toen dan ook gouverneur van Heemstra de verschillende organisaties van landsdienaren voorstelde, hem de vrije hand te laten om een uitkeering in eens te doen (over 1923) in verband met de nieuwe salarissen, die Zijne Excellentie voor 1924 zou voorstellen, was men te verheugd om kalm de consequenties te overwegen, die uit een dergelijken maatregel konden voortvloeien en stelde men een blind vertrouwen in den gouverneur, en dat te meer, omdat hij uitdrukkelijk verklaard had:

- 1e. dat hij overtuigd was van den nood, die in alle lagen onder de landsdienaren heerschte;
- 2e. dat hij wist, dat de koopkracht van den gulden met 40 pCt. was gedaald;
- 3e. dat de uitkeering veel spoediger haar beslag zou krijgen, als men de zaak aan hem overliet.

Men meende dus alle redenen te hebben, om te gelooven, dat de gouverneur ook de belangen der onderwijzers zou behartigen. Maar toen de uitkeering kwam, die het verschil was tusschen de huidige wedden en de nieuwe, bleek, dat van de 433 onderwijzers, die het korps telt, 265 iets hadden ontvangen; de meesten ontvingen bedragen van f100, slechts enkelen eenige honderdtallen gulden. Door deze uitkeering bleek dus, dat de „nood in alle lagen“ en de depreciatie van den gulden niet ge-

Vleeschhouwerij en Spekslag annex Fijne Vleeschwaren

Danckertstraat 62 hoek 2de Sweelhof DEN HAAG - TEL. 35975

Levert uitsluitend eerste kwaliteit versch RUND-, KALFS- en VARKENSVLEES tegen sterk concurrerende prijzen. Aanbevelend: C. D. WES

voeld werd bij de helft der onderwijzers.

De verbittering in het korps was intens; de verbittering steeg nog hooger toen het sal Heemstra aan de organisatie werd toegezonden van advies en reclame. Unaniem werd het „nominus“ uitgesproken; en dit niet alleen van openbaar maar ook over de geheele confessioneele linie. orgaan in de kolonie; noch de katholieke pers, besturen der bijzondere scholen, noch de k noch de protestantsche onderwijs-organisaties het plan goed; allen verwierpen het plan-Heemstra, dat gevoeld werd als een smaad, een Surinaamschen onderwijzersstand aangedaan. Christelijke zijde werd onomwonden gezegd, dat van het salarisontwerp van den gouverneur, de wijzers betreffende, een Christelijk bestuur was. En van alle zijden werd het Koloniaal li kennen gegeven, dat zijn voorstel onaanneemlijk.

Het Surinaamsch Onderwijzersgenootschap, de van alle richtingen telt, legde de bezwaren nee gedocumenteerd stuk aan den Gouverneur, dat leden der Tweede Kamer wordt toegezonden.

In het kort zullen wij hier de voornaamste heden aanstippen. Waar in Nederland de hulpl 3de rang) begint met f1600, kent het plan-Heem in Nederland f1000 als aanvangssalaris toe.

Klimt de hulpakte-bezitter in Nederland t minus een kleine korting, hier is volgens Heemstra het maximum f2000.

En nu doet het eigenaardige zich voor dat bestuur de hooge traktementen o.a. die der ambtenaren, juist verhoogd heeft, omdat de standaard hier hooger is dan in Nederland; de onvoldoende salarissen der onderwijzers lager steld dan de cijfers, waarmee de gouverneur zic accoord had verklaard.

De beide hoogere rangen n.l.: 2de en 1ste gouverneur slechts een verhooging toe van f200 het stamsalaris van den derden rang. De h wijzer begint hier dus met f1200, vierhonderd minder dan het aanvangssalaris van de h Nederland — heeft als maximum (ongehuwd) driehonderd gulden beneden dat van een hulpon in Nederland. Had de hoofdonderwijzer (1ste 1914, dus vóór den oorlog, een salaris van f3000, gaf gouverneur Staal hem f2500 tot f huidige wedde), het plan-Heemstra brengt dit de naaste toekomst terug van f1200—f2200.

Verder wil dit plan voor de onderwijzers „plichte“ rangen instellen en aan die „verplichte“ teelagen verbinden. Was nu nog het aantal plaatsen in een school vrij ruim genomen, voldoende kans op promotie bleef bestaan, dan zich bij dit nieuwe instituut kunnen neerleggen, het plan neemt het aantal juist too klein is. Het aantal verplichte plaatsen is zóó berek op de lagere scholen in de stad Paramaribo (zes scholen) alleen het hoofd een verplichte 1ste (hoofdonderwijzer) is. Buiten de stad, waar zelf met 7 leerkrachten zijn, niet één.

Bovendien doodt dit instituut, op deze wij past, alle lust tot verdere studie, want de hoog voegdheden worden niet betaald, als men niet „verplichten“ behoort.

Door de toepassing van het voorgestelde plan men tot de volgende hoogst bedenkelijke uitkom

- a. De derde-ranger (hulpakte) zal over een tijdvak van 20 dienstjaren f6000 (zesduizend) gulden meer salaris verdienen.
- b. De tweede-ranger zal over een tijdvak van 20 jaren f7000 (zevenduizend) gulden minder aan verdienen.
- c. De eerste-ranger zal over een tijdvak van 20 jaren f25.000 (vijf-en-twintig duizend) gulden aan salaris verdienen.

Dus juist op de bezitters der twee rangen, die „verplichte“ plaatsen geroepen kunnen worden volledig bevoegden dus, wordt ontzaglijk bezuid

Had men nu denzelfden loondruk toegepast andere landsdienaren — had men dus dezelfde wij hebben moeten zwijgen; doch dit is niet Van het geheele bedrag van f300.000 + een be f20.000, dat het koloniaal bestuur, nog wist hebben de onderwijzers, die de grootste groep tucelen vormen, nog geen f40.000 in hun hoofd kingen ontvangen; terwijl bijv. voor een klein hoofdamtvenaren en beamnten bij de rechterlijke f25.000 is gereserveerd. Ja, bij de groep burea naren ziet men, wat betreft de min. en max. sal

Piano's Orgels

C. A. J. VAN KALMTHOUT

Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562

Bisschop-Hamerstraat 1-1a

Vleugels Kunstspelpiano's

Rund-, Kalfs- en Varkenssial

„HOUTRUST“

Obrechtstraat 628 Tel. 3

Levert uitsluitend 1e kwaliteit Hollandsch geslacht tegen billijke prijzen * Nette bed Thuisbezorging zonder prijsverhoging

Aanbevelend, F. Ph. SATO DEN HAAG OBRECHTSTRAAT

kslag
 waren
 weelne
 1975
 waliteit
 ENSVL
 rijzen.
 D. WES

Hollandsche Bank voor West-Indië
 Heerengracht 471 **AMSTERDAM** Telefoon N. 3290
CURAÇAO **CARACAS**
 139. **VENEZUELA**
 Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
 Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringen
 Handelsinformaties
 Rembours- en
 Document.-Credieten

ogingen toegekend van 80 tot 100 pCt.; of van 67 tot
 ct. of van 60 tot 33 pCt.
 de onderwijzers zijn het verminderingen zoowel
 minimum als maximum, met uitzondering dan van
 erde-rangers in heel bijzondere gevallen.
 de toelichting bij de salarisregeling zegt de gouver-
 sub 34, „dat de stijging der onderwijsuitgaven van
 1888 in 1910 tot f 1.028.100 in 1922 het noodzakelijk
 is, dat de noodige maatregelen worden getroffen om
 verdere stijging niet alleen te voorkomen, maar ook
 volangrijke beperkingen in die uitgaven te verkrijgen.
 financiële toestand in Suriname maakt dit tot een
 velen eisch”. Prachtig, maar de gouverneur ver-
 de bij deze paragraaf drie dingen naar voren te
 en:
 dat deze stijging in de allereerste plaats te wijten
 is het bevel uit Nederland om ook hier te lande de
 stelling der salarissen van openbare en bijzondere
 onderwijzers door te voeren, wat dezerzijds als alleszins
 wordt erkend,
 dat door den natuurlijke aanwas der bevolking
 der immigratie het aantal schoolgaande kinderen
 merklijk toename en diengevolge het aantal onder-
 wijzers en ook het aantal scholen,
 dat vooral gouverneur Staal er sterk voor ijverde,
 in de districten nieuwe scholen te bouwen ten-
 de bevolking aldaar te houden.
 het hovenstaande volgt, dat men het niet van het
 bestuur zou mogen verwachten, dat het deze
 re redenen als een wapen gaat gebruiken om een
 salarisplan te verdedigen.
 dat Bestuur consequent willen blijven, dan zou
 ons na eenige jaren bij regelmatige toename der
 kosten door aanwas der schoolbevolking de
 der onderwijzers moeten verminderen.

Curaçao.

Verbetering.

nog eens doorlezen der notulen van de be-
 handeling in den Kolonialen Raad blijkt ons,
 dat ten onrechte geschreven hebben, dat de eenige
 gemachtigde-jurist bij het geheele begrooings-
 gewogen heeft. Als is het dan niet geweest bij de
 juridische kwesties, de heer Mr. Gorsira heeft
 hi de verzorging van verwaarloosde kinderen.

Jaarboers.

N. R. Ct. schrijft:
 de aanstaande beurs, welke van 9—18 September
 worden wordt, zal in het bijzonder de aandacht
 worden op de beteekenis van het eiland
 so, dat thans zich zoo merkwaardig ontwikkelt.
 beide restauratie-kamers, die op vorige beurzen
 malen als tearooms hebben dienst gedaan, zullen
 Curaçao gewijd worden; in de grootste ervan zullen
 Curaçao gevestigde groote maatschappijen het een
 van hun bedrijven toonen, waarnevens de
 Handelsemuseum van het Koloniaal Instituut
 voornaamste uitvoerproducten enz. zal demon-

Scheepvaartbeweging.

„Amigoe” schrijft:
 de schepenlijst over de maand Mei blijkt, dat er
 schepen in die maand binnen kwamen met een
 tonnage van 431.123 M³. Vergelijkt men daar-
 met de lijst van de maand Mei van het vorig jaar,
 met men dat toen 139 stoomschepen met een netto
 van 347.718 M³, onze havens binnen liepen. Dit
 is nog 2 stoomers minder, welk verschil echter
 schoots vergoed wordt door den veel grooteren
 tonnage die in de afgelopen maand nog 83.405 M³,
 meer bedroeg. Een bewijs dus, dat schepen van
 tonnage onze havens bezochten.
 cijfers over de eerste 5 maanden van 1924 zijn:
 stoomschepen, metende netto 2.357.710 M³, en 597
 schepen, metende netto 145.278 M³.
 „voz di pueblo” weet te verhalen van een drukken
 op 23 Juni: tien stoomschepen en 4 zeilschepen wer-
 uitgeloodst, 11 stoomschepen ingeloodst.

St. Martin.

onvermoeide Heer J. C. Waymouth is opnieuw be-
 een courant voor St. Martin uit te geven. Het
 miniatuur uitgave en is getiteld: „New Life”.
 inhoud is in hoofdzaak van godsdienstigen aard.
 („A. d. C.”).

De Prins van 12 Juli l.l. bevatte twee mooie nieuwe
 foto's van St. Martin, genomen door Mr. Schalkwijk.

Pastoor Dahlhaus.

Den 6en Juli 1924 is volgens La Cruz op 56-jarigen
 leeftijd op Curaçao overleden de heer G. J. Dahlhaus
 O.P. In 1897 kwam pater Dahlhaus op Curaçao en heeft
 daar tot nu toe met grooten ijver gewerkt. Ook zijn
 verloftijd wist hij te benutten en historische studiën
 waren hem toevertrouwd. Zoo schreef hij in 1917 zijn
 reeds meermalen door ons aangehaald werk *De chro-
 nologische ontwikkeling en de staat van het bijzonder
 onderwijs in de kolonie Curaçao*, en in *La Cruz* lezen
 wij, dat hij een groot werk van geschiedkundige waar-
 de over het *Leven van Mgr. M. J. Nieuwindt* geschreven
 heeft. Voor zoover wij weten, heeft dit werk, waar-
 schijnlijk geschreven met het oog op het eeuwfeest van
 Pastoor Nieuwindt in deze maand, de drukpers nog
 niet verlaten.
 In Pastoor Dahlhaus verliest de missie een groote
 kracht.

De Koloniale Postspaarbank in 1923.

In 1923 overtroffen de terugbetalingen de inlagen met
 f 12.332.64. Het saldo te goed wees 31 December aan
 f 204.880.87 tegen f 218.109.64 op 31 Dec. 1922. De beurs-
 waarde der effecten verminderde na aftrek der aflos-
 singen met f 5.857.50. De verlies- en winstrekening wijst
 een winst van f 2.230.14 aan.

Fiscaals.

In een opstel, *Een bladzijde uit de geschiedenis van
 Curaçao*, in het laatste nr. van „de West-Indische Gids”,
 wordt de persoon van Jan van Schagen, fiscaal op Cu-
 raçao, ten tooneele gevoerd. Men was daar in de ach-
 tiende eeuw niet gelukkig met die hooge ambtenaren,
 al schijnen alle twisten en oneenigheden, die om en
 met hem ontstaan, niet door hem veroorzaakt te zijn.
 Over Van Schagen deelt Ds. van Dissel in zijne ge-
 schiedenis van *De Hervormde, thans Vereenigde Pro-
 testantsche Gemeente van Curaçao* ook een en ander
 mee: oia. dat hij in 1740 den gouverneur het voorzitter-
 schap van den Kerkeraad betwist, en dat deze laatste
 een aanklacht tegen hem indient bij Bewindhebberen.
 Van Dissel noemt „een staaltje van de ongemanteldheid
 en ruwheid van dien mijnheer” en klaagt over de „aller-
 schandelijkste en allervuilste taal” van hem in de notulen
 opgeteekend.

Een van zijn opvolgers was Mr. Hubertus Coerman,
 die in 1788 aan de Staten-Generaal herstel van grieven
 tegen Directeuren en Raden en den fiscaal Mr. Ph. van
 Teijlingen vraagt.
 Over Van Teijlingen kan men lezen bij Hamelberg en in
 het rapport van Grovestins en De Boey. Tot tweemaal
 toë ontsloeg de Raad hem, ook nadat de heeren X hem
 gehandhaafd hadden.
 In 1797 komt dan Mr. Cornelis Spencer, die in 1800 al
 weer met kwesties heengaat, zooals Hamelberg in zijne
 beschrijving der jaren 1796—1804 mededeelt.
 En eindelijk Mr. P. J. van Starckenborger, die door
 ds. Simons als secretaris „gehaat” genoemd wordt, maar
 een langdurigen staat van dienst heeft, en in 1819 en
 1820 voor eenige maanden, tot zijn dood, als waarnemend
 Gouverneur-generaal oprad. Onder het Engelsche tus-
 schenbestuur deden zich te zijnen opzichte eenige
 kwesties voor, waarin hij zich niet van den mooisten
 kant liet zien.

Zoo voortgaande zouden wij ten slotte komen bij Mr.
 Armand Sassen, die in 1871 van zich spreken deed op
 eene wijze, die nog buiten het oordeel der geschie-
 denis valt.

Uit den Verren Vreemde.

Het Kanaal van Suez en het Kanaal van Panama.

In 1923 is het aantal schepen dat door het Panama-
 kanaal ging grooter geweest dan dat wat door het Suez-
 kanaal stoomde, nam: 5037 tegen 4621. Ook de tonnen-
 maat wees op hetzelfde verschijnsel met 24737437 tegen
 22730162 t. netto.
 Toch is de vooruitgang voor Suez in de jaren na den
 oorlog in den klimmenden tak gebleven, zoodat niet
 gedacht behoeft te worden dat Panama afbreuk heeft
 gedaan aan de oude route.
 De doorvaart bij Suez gaf toch:
 1921: ruim 18 miljoen t.
 1922: ruim 20 miljoen t.
 Panama is nu juist 10 jaren open. De beweging nam
 langzaam toe. In 1922 naderde het schepental 3000, met
 ruim 13 miljoen t. Toen gaf 1923 68 pCt. toename voor

HENDRIK VAN DER LOO
 Postzegelmagazijn
Nieuwstraat 26
 b/d Noordblaak, straat tegenover
 het oude Postkantoor
ROTTERDAM
 Ruime sortering in zeldzame
 Zegels, Pakketten, Serie's,
 enz. tegen lage prijzen.
GROOTSTE KEUZE IN POSTZEGELALBUMS
IN ALLE SOORTEN
 Alle philatelistische behoeftigheden ruim voorradig
 Steeds zeldzame Zegels alsmede verzamelingen te
 koop gevraagd. Veilingen, taxaties, adviezen, enz.
GEVESTIGD SEDERT 1897
 Rotterdamsch Postzegel-Maandblad gratis en franco.
TELEFOON 4840 **TELEFOON 4840**

**Aan de Leden
 van „Oost en West”**

Het bestaan van het „Koloniaal
 Weekblad” is, dit behoeft
 geen betoog, een levensbehoefte voor
 Uw vereeniging.
 Op twee manieren kunt U het orgaan
 steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw
 weekblad helpen financieren, met
 Uw inkoop te bevoordeelen en
 daarbij den naam van het blad te
 vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen
 in Uw orgaan te adverteeren, of
 door onzen reiziger bij Uw leve-
 ranciers een introductie te ver-
 schaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze
 rekenen?

s DE UITGEEFSTER.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie

PRIJS PER JAARGANG f 20.—
 Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
 van f 10.—
 Losse nummers f 2.50

Nobelstraat 20 Den Haag
 Telefoon 11987*

H. MESSINK - DEN HAAG
 SWELINCKSTRAAT 97 TELEFOON 35098
 Kleedingmakerij voor Dames, Heeren
 en Rijkleeding

RECOURT'S Strijkijrichting
WEIMARSTRAAT 251 - DEN HAAG
 is het adres voor behandeling van fijne goe-
 deren als BOORDEN, OVERHEMDEN, BLOUSES enz.
Prijzen BILLIJK - Afwerking KEURIG

Dankbetuiging

aan Dr. J. F. v. d. POORTEN. De bedoeling van deze publicatie is U te bedanken voor mijn genezing van mijn verschrikkelijke maagkwaal. Reden dat ik zoo lang gewacht heb is, dat ik het bijna niet gelooven kon dat ik het niet meer terug zou krijgen, daar ik er elf jaar aan lijdende was, en na 3 weken, gelijk door U vooruit gezegd was, er nu van genezen ben. Met alle eerbied een dankbaar blijvend patiënt.

A. OOSTDAM,
Ostadesstraat 473, Den Haag.

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangestast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen

Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

Bij uw bezoek aan

BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,
bemerkt U, dat Uw kleederen gekreukt, gevlekt of gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen . . . . . Geen nood
**Wij Reinigen en Persen Uw Kleding
terwijl gij slaapt!**

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U loeert, wij stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliënten mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleding,

terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors
Prop.: M. ANDRÉ,

4 rue Grétry, BRUSSEL

(eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Brouckère).

Maison H. SIMONS

Mantel- en Costuum-Magazijnen

HEULSTRAAT 13 naast „BOEATAN”
NOORDEINDE 17a

*Uitsluitend betere
Dames-Confectie*

STEEDS HET NIEUWSTE
BEKENDE SOLIDE GENRES
BILLIJKE PRIJZEN

Zeebaboe's en Jongens

beschikbaar.

203

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Bootzelaerlaan 2 - Tel. 50248

F. N. LOEB, Noordeinde 107-109

TELEF. 13149

DEN HAAG

OPGERICHT 1882

Leverd op afbetaling:

KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
MEUBELEN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
Complete Woning-Inrichtingen

Gramophoons - Rijwielen - Kachels - Lampen - enz. enz.

het schepental en de tonnenmaat werd plots bijna dubbeld. De oorzaak, de reden van dit verschijnsel is, zooals van meer andere verrassingen in onzen tijd, te zoeken bij de petroleum. De tonnenmaat voor de tankships in 1922 nog 1.5 miljoen, steeg in het volgende jaar tot over 10 miljoen. De petroleumvelden in Zuid Californië trokken de leege schepen uit den Atlantischen Oceaan, die geladen Los-Angeles weer verlieten, terug naar de Oostkust en verder de wereld in.

Ligt er waarheid in de waarneming, dat de Z. Californische petroleumvelden op zoodanige wijze in exploitatie zijn gebracht, dat zij nu een jaar geleden hun maximum effect bereikt hebben en sedert minder produceren, dan zou Panama wel weer beneden Suez kunnen dalen. Wat bekend is van de resultaten over de eerste vier maanden van 1924 wijst inderdaad in deze richting.

Aan deze cijfers over het Suezkanaal in 1923 ontleent men hier nog 't een en ander.

Het gemiddelde doorvoercijfer was in 1923 hooger dan ooit te voren, nam. 4919 t. Dit was 't voorafgaande jaar 4774 t. In 1913 slechts 3940 t.

De Britsche vlag bleef nr. een met 14.264.214 t. Maakte haar aandeel in 1922 64.5 % van de geheele transitie uit, in 1923 was dit maar 62.8 %. Nederland handhaafde zich op de tweede plaats met ruim 2 miljoen t.; het ging in verhouding tot de geheele beweging ook wat achteruit, van 10.4 tot 9.6 %. Frankrijk volgde met bijna 1.3 miljoen t. Daarna heeft Duitschland weer de vierde plaats weten te herwinnen, zij 't nog maar met ongeveer 600.000 t. Italië, Japan bleven ongeveer gelijk, N. Amerika ging achteruit.

Het vrachtvervoer was in 1913: 25.776.000 t.; in 1920: 17.047.000 t.; in 1923: 22.777.000 t. Het was dus minder dan 10 jr. geleden. De oorzaak hiervan ligt in de vermindering van steenkolen-vervoer; ook hierop doet de petroleum zijn invloed gelden. En de toeneming van aardolie-vervoer van 828.000 t. in 1919 tot ruim 2.5 miljoen t. in tanks in 1923 heeft dit niet aangevuld. Nemen wij ten slotte nog over dat de suikeradiingen uit N.-I. 578.000 t. bereikten, tegen 361.000 t. in 1922; uit de Philippijnen kwamen 61.000 t., uit Réunion en Mauritius 50.000 t. suiker.

De Philippijnen onafhankelijk?

De Ind. Cl. (W. Java Ed.) van 11 Juni e. v. gaf een lange Aneta-mededeeling, waarvan wij hier het eerste gedeelte overnemen.

Aan de Philippijnsche Staatscourant van Dinsdag 1 April ontleent Aneta het volgende antwoord van president Coolidge aan de Philippijnsche Missie:

Het Witte Huis, Washington, 21 Februari 1924.

Waarde Heer Roxas,

De besluiten, aangenomen door den Senaat en het Huis van Afgevaardigden der Philippijnen, betreffende de betrekkingen tusschen het Filippino-volk en de regering der Vereenigde Staten, zijn door mij ontvangen. Ik heb nauwkeurig nota genomen van al hetgeen gij gezegd hebt aangaande de geschiedenis dezer betrekkingen en ik heb gepoogd, mij zoo grondig mogelijk op de hoogte te stellen van hetgeen geleid heeft tot de huidige geprikkeldheid tusschen de wetgevende macht der Philippijnen en het uitvoerend bewind der eilanden.

De grieven.

Toen ge te mijnent waart, hebt gij meer of minder scherp een reeks grieven naar voren gebracht, waarvan de meest ernstige is, dat de huidige uitvoerende autoriteit der eilanden, aangewezen door de regering der Vereenigde Staten, volgens Uwe meening niet sympathiseert met de redelijke nationale aspiraties van het Filippino-volk.

Indien ik Uw protest niet verkeerd begrijp, zijt gij geneigd, te twifelen, of Uw volk redelijkerwijze mag verwachten, indien de politiek van het huidige uitvoerend bewind zal worden voortgezet, dat de regering der Vereenigde Staten binnen redelijken termijn de verwachtingen zal rechtvaardigen, welke Uw volk koestert, wat de uiteindelijke onafhankelijkheid betreft.

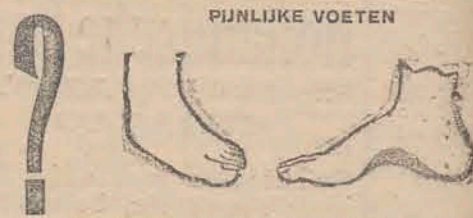
De verklaring van de onafhankelijkheidscommissie beschuldigt den gouverneur-generaal van onwettige, arbitraire en ondemocratische politieke daden, tengevolge waarvan de leiders van het Filippino's bestaande deel der regering zijn afgetreden, welke aftreding door den gouverneur-generaal aanvaard werd.

De onafhankelijkheidscommissie verklaart, dat het noodzakelijk is alle noodige stappen te doen en gebruik te maken van alle wettige middelen, welke in onze macht staan, om volledige bescherming te erlangen van de vrijheden des lands, welke thans geweld zijn aangedaan en waarop inbreuk is gemaakt.

Strijkijrichting „De Weimar”

is het beste adres voor het behandelen van
fijn goed, Japonnen, Blouses, kanten
Kleedjes, Boorden, Overhemden, enz.

J. B. PIEKAR, Weimarstr. 394

PIJNLIJKE VOETEN

Bankastraat 4p A. A. DE RIDDER Den Haag

De commissie zegt verder: „en wij verkijslotte, hoe dit, ernstig als het is, eens te meer dat de onmiddellijke en volkomen onafhankelijk der Philippijnen, welke het geheele land een eenige volledige en voldoende gevende regeling van het Philippijnsche problem”.

Langs wettige

Het geeft aanleiding tot voldoening voor alle ken partijen, dat deze verklaring vervat is in termen en dat zij niet verder gaat, dan het van alle wettige middelen, welke in Uw macht Zoolang als dergelijke besprekingen als deze en len bepalen tot het overwegen van wettige zal er reden bestaan, om wederzijdsche wel conclusionen te verwachten.

Daarom is het een gelukwensch waard, wel hierbij overbreng, dat gij besloten hebt, deze king voort te zetten binnen de grenzen van eischen en middelen. Dat gij aldus blij geef bedoeling om Uw werkwijzen te beperken, is heugend bewijs van den vooruitgang, welken Pino-volk onder auspiciën van Amerika heeft naar een zelfbestuur.

Meenings

De mate, waarin de door U naar voren grievede gedeeld worden door het Filippino-volk enig verschil van meening onderhevig. De Amische regering heeft inlichtingen, welke haardvaardigen in het vertrouwen, dat een zeer gro en mogelijk wel een meerderheid van de uil bevolking van de eilanden, de bewering niet als zouden er redenen bestaan voor ernstige

Een aanzienlijk deel van het Filippino-volk van oordeel, dat op dit oogenblik elke ver welke een verzwakking van den band tuss Filippino's en de Amerikaansche natie tenger hebben, ongelukkig zou zijn voor de eilanden rld bevindt zich in een zeer gespannen en lijken toestand, en de mogelijkheid van een of politieke wanorde, berekend op het ongel ken van het Filippino-volk, tenzij dit kracht gesteund, mag niet over het hoofd gezien wor

Veel vooroor

Vergeten mag niet worden, dat in de afgelo jaren, als resultaat van internationale regelin handeld ter Washington Conferentie, over ring der bewapening en problemen van het Ven, de positie van het Filippino-volk aanmerke beter en verzekerd is.

Voor de stabiliserende voordeelen, welke worden door de verzekering van den vrede Pacific, is het rechtstreekschen dank verschuld de Amerikaansche regering voor haar inil streven. Het kan slecht — in een tijd van zo zekerheid in de wereld — de waarde van deze gen aan zijn veiligheid onderschatten.

In verband met zijn veiligheid tegen elken van eenige mogendheid, in verband ook met de eiele en economische kracht, welke zijn deel door de uitgebreide en zich nog steeds uitbr industriele en economische ontwikkeling, in met al deze overwegingen zou het Filippino-vol doen, wel nauwkeurig de waarde van zijn natu trekkingen met de Amerikaansche natie te over

Ofschoon zij in de laatste kwart eeuw schill vorderingen hebben gemaakt, zijn de Filippino in rijkdom, noch in ervaring voldoende uitgeden zwaren last, welke politieke onafhankel beteekent, op zich te nemen. Hun positie in de is dusdanig, dat zonder Amerikaansche pro een onbeperkte verleiding zou bestaan, een en 'uitgebreiden diplomatieken dienst te han evenals een onvoldoende, doch kostbaar leger Het valt te betwijfelen, of met uiterste krach ning, volledige solidariteit van het volk zelf, weergaloos en toegewijd patriotisme, het Filippino-volk mogelijk zal zijn, in een onzeker komst een onafhankelijke plaats in de wereld te haven.

De oorlogs

U deze overwegingen onder het oog brengend wellicht van belang, Uw aandacht te vestigen omstandigheden, waarin enkele andere volken ren, wegens het ontbreken van die waarborgen zekeringen, welke het Filippino-volk geniet. De van bewapening en de gouvernementecle ut welke vele kleine naties in deze tijden gedwong te dragen, zijn zoo groot, dat wij overal den van nationale welvaart gehinderd zien door den ten, indien deze al niet geheel vernietigd worde

Huishoudelijke- & Keukenartikelen

HAARDEN - KACHELS - FORNUIZEN
KINDERWAGENS. :: LAGE PRIJZEN

JAN ZWENNE

Boekhorststraat 54a, DEN HAAG

TELEFOON 16875

FIRMA H. MOLIER
 BOEKBINDERIJ EN
 LINIEERINRICHTING
 HOUTMARKT 28-30
 GRAVENHAGE TELEF. 10704

H.H. Leden van Oost en West
 bij aankoop van Uw **Rijwiel** of **Motorrijwiel** wordt
 dit het eerste jaar **gratis verzekerd** op Polis.
EERSTE KLAS REPARATIE-INRICHTING voor
 Rijwielen, Motoren, Automobielen en alle Machineriën.
ONDERHOUD EN STALLING.
J. C. A. SIMONIS - DEN HAAG
 Rijwielhandel „De Gekroonde Valk”
 Charlotte de Bourbonstraat 6 t/o het Postkantoor.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Amersfoort:*)

UITSTAPJE NAAR VEENENDAAL EN RHENEN.

Het uitstapje, in het blad van 24 Juli j.l. aangekondigd, ging door. Bijna tweemaal zooveel leden en introducee's als daarvoor noodig waren, hadden zich bij den voorzitter opgegeven en daar het weer niet afschrikte, haastte men zich gistermorgen aan het station om de fietsen zelf aan den trein van 8.09 te brengen en zich een goede plaats voor Veenendaal te verzeke- ren. De stemming was er reeds bij den aanvang in; bij Veenendaal verliet het „fietsende gedeelte" den trein; de anderen gingen door tot Rhenen, om daar na kort oponthoud de tram naar Amerongen te nemen; hand- gewuif, vroolijke uitroepen, voort ging het. De fietsen- den namen van Veenendaal het rijwielpad door bosch en hei over Plattenburg en genoten van het wonder- heerlijke kleurspel van die verrukkelijke omgeving, waar het golvend terrein en de schoone vergezichten telkens tot bewondering drongen en menigeen bij her- haling kreten van opgetogenheid ontlokte bij het on- gedacht zien van zooveel natuurschoon. Amerongen's omstreken zijn verrukkelijk. Op het Hofplein te Ame- rongen verwelkomde de heer Versteegh, wethouder van Amerongen, de „fietsenden"; zijn zoon wachtte de „sporenden" op aan de tramhalte. Na begroeting en voorstelling, waarbij menig vriendelijk woord gespro- ken werd, gingen wij naar de tabaksvelden. Het gewas stond prachtig, aanmerkelijk hooger en voller zelfs dan verleden jaar; groote, breede bladeren van mooie, ge- lijke kleur, een genot voor het oog. „In vele jaren had het nog niet zoo mooi gestaan," werd ons meegedeeld. Voor velen was het zelfs, alsof zij daar reeds de tabaks- lucht duidelijk konden bespeuren. Onder vriendelijke aanwijzingen werd het gezelschap, dat in een lange rij door de velden schreed, door de heeren Versteegh op alles opmerkzaam gemaakt, wat met tabak en de bevordering van den groei en het plukken der blade- ren, het toppen, zaadkweeken, enz. verband hield; ver- gelijkingen met den tabaksbouw in Indië bleven niet uit. Men wees op de windbeschuttingen om de velden, zag, hoe het nuttige en noodige hier vereenigd waren en schreed, zoo alles opmerkend, aanhoorend, uitvra- gend, toelichtend voort naar de schuren, waar tien- duizenden bladeren reeds te drogen hingen of de be- werkingen ondergingen, vóór het ophangen noodig. In de fermenteschuur werd een uitlegging gegeven van de verdere bewerkingen, die de tabak ondergaat, vóór zij in pakken geperst en verzonden wordt en het was een stil genot te zien, hoe oud Deli- en Java- planters en zij, die zoons in „de tabak" in Indië had- den, mooie bladeren uitzochten of ontvingen, om die zelf te bewaren of naar Indië op te zenden, als getuige van de Amerongse tabaksteelt. De heer Versteegh vestigde de aandacht op de stevige, ruim gebouwde schuur, op last van Napoleon gebouwd, om als stapel- schuur te dienen voor al de tabak, die de omliggende gemeenten verplicht waren te bouwen en te leveren. Nadat nog belangstellende vragen omtrent verzending en afzetgebied van de Amerongse tabak, bemesting van den grond, waarde en verwerking van het blad, enz. welwillend beantwoord waren, waarbij zelfs het arbeidersvraagstuk en werkverschaffing niet verge- ten werden, verliet men schuur en veld en ging men, on- der hoffelijk geleide van de heeren Versteegh, een wan- deling maken door de bosschen naar de koepel op den Amerongse berg, om daar wat uit te rusten en van het heerlijk vergezicht te genieten. Natuurlijk greep de voorzitter hier de gelegenheid aan de heeren Versteegh voor hun vriendelijkheid, aan de afd. O. en W. bewe- zen, te bedanken, wat gul met een minnodig voor- een volgend bezoek beantwoord werd met de beste wenschen voor den bloei der afd. De heer Cock dank- te en de heeren Versteegh en het bestuur der afd. voor het genotene en zag in dit uitstapje een goede gelegen- heid elkander als leden der afd. te leeren kennen en tevens, als het ware ter loops, meer kennis van Oost of West op te doen. Hierna werd de tocht voortgezet on- der leiding van de gastheeren, die het gezelschap door hun jager een heerlijke kop koffie lieten aanbieden, wat door allen zeer op prijs gesteld werd.

Na de wandeling terug door de bosschen van het landgoed Ginkel en over den Amerongse berg streek men nog even voor een verkwikking bij het hotel te Amerongen neer, bezocht het sierlijke kerkje en nam

*) Dit verslag van den Secretaris der afdeling Amersfoort werd te laat ontvangen om nog te kunnen worden opgenomen in het vorig Nr. van het „Kol. Weekblad". Het werd ook geplaatst in het „Amersf. Dagbl." Red. K. W.

Heeren- en Dameskleeding
 naar Maat

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,
WILLEM VAN HOUT
 MOLENSTRAAT 47B TEL. 12324

M. VESTER'S BEDDENMAGAZIJN
 „DE WITTE ZWAAN"
 Paul Krugerlaan 13 Tel. 34586
 (bij de Loosd. Brug)
 Meest vertrouwd adres voor Uw **BEDDEN,**
MATRASSEN, Dekens,
BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ
 Alles eigen Fabrikaat.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te **NIJMEGEN**
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten.
 Directeur: **A. VAN BOXTEL,**

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggen, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschkade 34.
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a
 ARNHEM, G. J. Hoetink, Emmastraat 58.

N.N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST"

hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-kaart toegang tot de Clublokale Restaurants Leeszaal van de **Amsterdamsche Burgerwacht**, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen.

urende den wereldoorlog werd het Filippino-rijwiel niet gestoord en kon rustig voortgaan met ontwikkeling. Maar het is aan twijfel overig, of het zonder deze protectie van de Vereenigde Staten in staat geweest zou zijn, een dergelijke ervaring op te doen.

is veel waarschijnlijker, dat het eveneens be- zou zijn in het groote conflict, en zijn onaf- hankelijkheid en nationaliteiten zouden, zooals bij zo- onder het geval is geweest, slechts onderdeel hebben in de groote wereld-organisatie. Er is ongelukkiger positie, waarin men een volk als we zou kunnen plaatsen.

nebt uw voeten vast gezet op den weg naar gang en verbetering. Maar boven alles hebt gij zure gelegenheid noodig om dezen weg te ver- zonder interventie van buitenaf of wanorde in landenland.

Openlijke verklaring.

juiste appreciatie van deze overwegingen en dere, welke niet nader opgesomd behoeven te zal — daar ben ik zeker van — de openlijke rechtvaardigen, dat de regeering der Vereenigde Staten niet zou gevoelen, haar plicht te heb- aan ten opzichte van het Filippino-volk, noch verplichtingen ten opzichte van de beschaving te volbracht, wanneer zij op dit oogenblik zou aan Uwe aspiratie voor nationale onafhanke- linge relatie tusschen de Amerikaansche natie Filippino-volk ontstond uit een vreemden, onder voorbeeld zijnden keer in internationale genheden. Ongezocht kreeg het Amerikaansche no-volk groote verantwoordelijkheid. Deze werd het geleg als gevolg van eenige imperialistische of koloniale expansie-zucht.

elg bracht Amerikaansche macht naar Uw de rol spelend van een verwacht en welkom U kunt er absoluut zeker van zijn, dat het nische volk nimmer de bedoeling heeft ge- Filippino-volk of zijn land te exploiteeren.

ken inderdaad verschillende meeningen be- bij ons eigen volk over de juiste betrekkingen che van de Filippino's. Er zijn onder ons en- zoals er ook onder U zijn, die gelooven, dat nlijke onafhankelijkheid van de Philippijnen de best is.

Onwaardig.

zou echter minder oprecht van mij zijn, wan- niet zeide, dat, naar mijn oordeel, het krach- argument, dat in de Vereenigde Staten naar v- racht werd, niet is het argument, dat het voor- opleveren voor de Filippino's, doch wel voor enigde Staten. Met gevoelens als de mijne, en er van overtuigd van de groote meerderheid erikanen, ten aanzien van onze verplichtingen het Filippino-volk, moet ik verklaren, dat ik argumenten onwaardig vind. Het Amerikaansche de verantwoordelijkheid, welke het hier op omen heeft, niet ontloopen, noch ontkennen. Amerikaansche regeering is er van overtuigd, dat overweldigenden steun geniet van de Ameri- die natie in haar overtuiging, dat momenteel on- gelijkheid een ongeluk zou zijn voor de Filip- in gemakkelijk een catastrofe kan worden. Op niging is de politiek der regeering gebaseerd.

Inheemsche verhoudingen.

usver heb ik slechts enkele redenen aange- welke betrekking hebben op internationale ver- enen, welke, naar het mij voorkomt, krachtig tegen het verlenen van onafhankelijkheid op ablik. Ik wensch thans voor een oogenblik het vonden naar eenige inheemsche der Philippijn- landen, welke mij eveneens schijnen gekant te ken het verlenen van onafhankelijkheid op dit

Amerikaansche regeering is uiterst vrijgevig ge- in het schenken aan het volk der Philippijnen egenheid tot de grootst denkbare deelneming op zacht op zijn eigen bestuur.

van dat met trots en voldoening, en ik ben er houding op schitterende wijze werd gewaardeerd. derwijs, op het gebied van cultureelen vooruit- in politieke concepties en schoole ontwikkeling heeft het volk der Filippino's capaciteiten aan leg gelegd, welke slechts hooge verwachtingen in toekomst kunnen rechtvaardigen.

DAMES
 hun haar een blijvende ondulatie willen geven
 prefereeren
MAC. BOSMAN, Coiffeur de Dames
 HENDRIKLAAN 262 TEL. 52551
 wassen, Manicure, Massage, Ondulation Marcel
 Prima Haarwerken

SAGEWKA's Muziekschool
 OPGERICHT 1916
Vaillantlaan 27 Den Haag
 Privaat- en Cursuslessen Piano, Viool, Violoncel
 Mandoline, Banjo, Gitaar en Luit,
VRAAGT PROSPECTUS
INSTRUMENTEN IN HUUR EN HUURKOOP

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELLEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELLEN.

TE KOOP

in DEN HAAG een dubbel HEERENHUIS met Voor- en Achtertuin, gelegen in Duinoord 3 minuten van de Schev. Boschjes, lijn 8 en 10 (zomerlijn 14).

Het huis bevat: Parterre: 3 ineenlopende kamers met serre, keuken, kelder, W.C., gangkast; 1e Verdieping: 4 ineenlopende kamers met badkamer, W.C., gangkast; 2e Verdieping: 2 groote en 3 kleine kamers, gangkast, W.C., zolder. Voorts kasten in bijna alle kamers, Gas- en Electr. licht.

Het huis is eventueel zeer geschikt voor pension of herstellingsoord.

Br. motto „Heerenhuis”, Bureau v. d. Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

FIRMA J. ASJES EZ.
 CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK
 ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
 KOETSEN EN CARROSSERIEN VOOR
 .....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

HEEREN MODE MAGAZIJN
ANT. HÖNE
 FAHRENHEITSTRAAT 417 bij de Copernicuslaan
 Ruime sortering OVERHEMDEN, HOEDEN, DASSEN,
 TRICOT-ONDERGOEDEREN.

Konink. Zoöl. Bot. Genootschap
 DIERENTUIN

Elken Dinsdag, Donderdag
 en Zaterdag

van 8.30 tot 12 uur

DANSEN

in de open lucht

TWEE ORKESTEN

Voor stadgenooten niet-leden van het K. Z. B. G. toegang tegen betaling van f 1.- bel. inbegrepen

Indische dame, geruimen tijd in Holland, gediplomeerd Leerares door de bij Kon. Besl. goedgekeurde Vereniging Nederlandsche Modevakbond,

GEEFT LES

in het maken van Costumes, Mantels, Mantelpakken en Lingerie.

Brieven onder no. 231 L aan het bureau van dit blad of inlichtingen te vragen telefoonnummer 70304.

hartelijk afscheid van de gulle, vriendelijke gastheeren, die al het hunne gedaan hebben den dag voor de afd. Oost en West onvergetelijk te maken. Per tram of per fiets keerde men in den namiddag in een aangename stemming naar Amersfoort terug.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

De Secretaris-Penningmeester der Vereniging „Oost en West” is tot 19 Augustus afwezig.

DE OOST EN WEST-MEDAILLE.

De aandacht onzer leden wordt gevestigd op den nog slechts beperkten voorraad van de bronzen Oost en West-medaille, welke ad f 3.50 verkrijgbaar is aan het Secretariaat der Vereniging, Heulstraat 17, Den Haag.

Aan H.H. Secretarissen der afdelingen: De heer Baars, secretaris der Afd. Apeldoorn, oppert het denkbeeld om de O. en W.-medaille, waarvan iedere afdeling een exempl. bezit, te doen exposeren bij een juwelier ter plaatse. Aan deze uitstalling zou eventueel kunnen worden toegevoegd een voorwerp, een passend bijscript of ander reclame-middel, met de mededeeling van den prijs waarvoor de penning verkrijgbaar is. Ter overweging aanbevolen.

HULP AAN OUD-MILITAIRES IN INDIE.

In dank ontvangen als bijdrage van Curaçao door tusschenkomst van den heer P. H. Landzaat, 1e Luitenant aldaar, 6e gift ..... f 109.55
 E. M. HARSVELDT.

Van het Informatie-Bureau:

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 'S LANDS DIENST IN SURINAME EN IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

19. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

- a. onderwijzer(es) bij het m.u.l.o. (hoofdkate en akte wiskunde l. o. vereischt);
- b. onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs (voor onderwijzeres hoofdkate vereischt);
- c. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

2e. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname: hoofdverpleegster bij het militair hospitaal te Paramaribo.

3e. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: hoofdonderwijzeres met akte Fransch.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeling, onderafdeling A. B. (voor de betrekkingen genoemd onder a en b), tot de 3ste afdeling (voor de betrekking onder c), tot de 10de afdeling voor de betrekking onder 29, en tot den heer H. P. van Nieuwenburg, J. Pzn. Coenstraat 30, 's-Gravenhage, voor de onder 30, genoemde betrekkingen.

Mutaties van 6 tot 13 Aug. 1924.

Nieuwe leden:

- Mr. K. F. Creutzberg, Lid v. d. Raad v. Indië, Weltevreden. f 12.—
- J. H. Nieuwenhuys, Resident van Soerakarta. f 6.—
- R. M. A. P. Ariodinoto, Regent van Cheribon. f 5.—
- Mr. K. J. Bijl, Voorzitter v. d. Vorstenlandsche Landbouwwer., Semarang. f 20.—
- D. W. Beretty, Directeur van „Aneta”, Weltevreden. f 10.—

A. GRUDA & C. W. Pyramontkade 107
 Telef. 32692

Voorheen Chef-Coupeur „Jagershuis”

Dames- en Heerenkleeding naar Maat

Prima Engelsche en Schotsche Stoffen

Scherp concurrerende prijzen

STOOMSCHOENFABRIEK
Firma Van der Linden & Must
 KAATSHEUVEL (Holland) - Tel. Int.
 FABRIKANTE VAN
 Eerste klasse LUXE BURGER DAMESW
 Merk „THE TO-DAY SHOE”.

J. A. Lugten, Oud Gezagvoerder K. P. M., Den van Boetzelaerlaan 220. f 5.—
 Mr. H. Giltay, Den Haag, Laan van Meerdervoort f 5.—
 Mej. C. S. Hissink, Jan Luykenstraat 96, Amsterd

Afschrijven:

J. K. Pilaar, Den Haag, Hugo de Grootstraat 61.
 Dr. G. Pekelharing, Zeist, Wilhelminalaan 43 leden).

Adresveranderingen.

- J. A. Jessurun, Leeraar Hendrikschool, van: Nieuw van Berchenstraat 5 naar: Paramaribo, f 5.—
- W. E. Bernelot Moens, van: Utrecht, Frederik H. straat 94, naar: Tasikmalaja (Preanger Regentarijpen).
- K. W. Boogaard, Gep. Kapitein O. I. L. van: Den Laan van Nieuw Oost-Indië 108 naar: Wassenaar, Zijllaan 23.
- Mr. J. C. van der Meulen, Den Haag, van Bevelstraat van 108 naar: 110.
- G. Alberts, Deventer, van: Pikeurslaan 2 naar: Scheve Weg 72 F.
- W. H. Gerritsen, Gedipl. Gezaghebber B. B. van: naar: Taroctoeng.
- J. S. Scholten, Resident, van: Klatèn naar: Pasoeroedj.
- K. W. F. van Langen, Weltevreden, naar: Tulin II D. 32.
- Mr. G. G. van der Kaaden, Voorzitter Landraad Bandoeng.

Alphabetische opgave van Leden der Vereniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen over verschillende onderwerpen.

C. P. J. BLOK, gep. ass.-resident, laatstelijk van: karta, de Riemeerstraat 8, Den Haag. — Javaans Maleisch.

Meffr. A. M. EIGENHUIS, van-Boetzelaerlaan 100, Den Haag. — Lessen L. O. in alle vakken en Wiskunde lagere klassen H. B. S.

L. Ch. A. FONTEIJN, Frederik Hendriklaan 100, Den Haag. — Maleisch en Javaansch in geheel en deel. — Soerakarta, beëdigd Translateur hier te Soesdijk. — Javaansch; vervaardigen van soerakartelijke vertalingen uit het Hollandsch in het Javaansch en omgekeerd. — Stelt zich ook in andere talen beschikbaar.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft lessen in Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. E. REJKE, oud Ind. recht. ambt., Witte Singel 10, Leiden. — Ned. Ind. Wetb. — Adatrecht. — Instellingen van Ned. O. en W. Indië. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.

M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidsland 10, Den Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.

J. J. F. SCHREUËL, gepens. Ass.-Res., Vogelkerslaan 10, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.

C. STEUERWALD, oud Ass. P.S., Van Beverningestraat 112, Den Haag. — Lessen in Werktuigbouw en constructie.

J. H. C. VERMEER, oud-officier, Antonie Duyckstraat 45, Den Haag. — Correspondentiebureau voor Maleische en Maleische talen, lessen in Maleisch en wiskunde.

P. D. VISSER, Frederik Hendriklaan 162, Den Haag. — Maleisch (grammatica, correspondentie, omgangstaal) en Wiskunde.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

B. J. WEISSMAN, Weimarstraat 67, Den Haag. — Lessen in Schaak, Scat en Poker.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N.V. „CIBEM”
 Comm. Industr. Bouw- en Expl. M.
 Valkenboschkade 400, DEN HAAG
 TELEFOON 31069

BOUWT
 INSTALLEERT } Uwe woningen

W. F. K. PIJPER
Indisch Accountant
 Lid te kl. N. I. A. V. A.
AGIALITEIT VOOR INDISCHE ZAKEN
 Heulersgracht 431 Telef. 36831
AMSTERDAM

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements
NOORDZIJDE 44 DEN HAAG

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN“
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa
 Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Vereeniging „OOST en WEST“.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

INDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelingen uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen worden bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

STIPENDIËN VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis“ biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland verwezen, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen worden gericht tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

STIPENDIËN VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaarlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

LEZERSZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma **STINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost, II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRIED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FOREMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(cautch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I. No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. No. 2. Het Javanisch tooneel. No. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. No. 4. De thee-cultuur op Java. No. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. No. 6. Een doode taal in Indië. No. 7. De inlandische dorpsgemeenschap op Java. No. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. No. 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is. No. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.	Serie II. No. 5. Nederlanders in Indië. No. 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredelewezen. No. 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië. No. 8. De Slavernij in Oost-Indië.

Serie III.

No. 1. De levensomstandigheden der Inlanders van onze Indische Archipel.

No. 2. De Europese vrouw in Indië.

No. 3. De boschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.

No. 4. Over de Kolonie Suriname.

No. 5. Over holl en zijne bewoners.

No. 6. De administratie in Nederlandsch-Indië.

No. 7. De administratieve organisatie in Nederlandsch-Indië.

No. 8. De Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

No. 9. De Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

Deel van de bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het **INFORMATIE-BUREAU**, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Verstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hoofdbestuur).

W. GEBERS v. WOERKOM
 TELEFOON 117 .N. NIJMEGEN
 KOLONIALE WAREN, COMESTIBLES,
 DELICATESSEN. - ALLE INDISCHE
 RIJSTTAFEL INGREDIËNTEN. SAM-
 BALLENS-ATJARS, BOEMBOES, KROEPOEKS enz.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en-
 vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
 Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
 Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de
 Directiën te Amsterdam en te Batavia.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND“ TE GOUDA
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

FRANÇOIS BLOM's
MODERNE KOOKKUNST

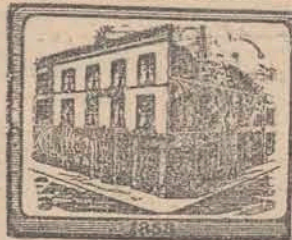
Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband
f 5.50
 Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

C. A. v. Monsjou, Herlogerie, Optique
 Valkenboschpl. 19 - Tel. 32167 - Den Haag.
 Brillen en So Easy.
 Amerikaansche Optiek. Recepten H.H. Oogartsen.
 Magazijn van Uurwerken. Reparatie-Inrichting.

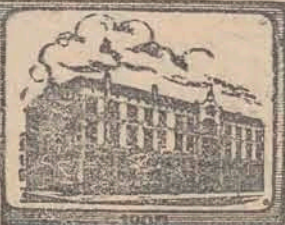
MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN
 kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen
 en teekenen, van alle boven- en onderkleding.
 Ook jongens- en Kinderkleding. — Zendt
 postwissel à f1.60 of BRIEFKAART en U
 ontvangt per omgaand een boek voor zelf-
 onderricht met meer dan 100 modellen en
 maken daarbij een gratis apparaat om u te
 laten zien hoe gemakkelijk onze methode is.
 Verschillende naai- en huishoudscholen
 werken met succes volgens onze methode
VRAAGT PROSPECTUS.
W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares
 en Directrice.
TOLSTEEGSELINGEL 0.2. 54 - UTRECHT
 Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
 Postchèque en Girodienst 76650

Huishoudelijke
en Kenken-Artikelen
Kolen- en Gasfornuizen

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 10773

Baden en Geysen
Gas- en Elec. Orname
Haarden en Kach

bach

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. 31403

Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
Stemmen en Transporteeren**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het **meest
bekende adres.**

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

Wereldmerk

WANNEER G

Dames- of Heeren-Kleding wilt
Oppersen, Repareeren, Keeren, Mo
niseeren, Vermaken, opnieuw Vo
onzichtbaar Stoppen, kortom wat
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 34
DEN HAAG

De prijs wordt steeds **VOORUIT** bepa

De Paardenwereld
Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN
**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

Afzonderlijke nummers 20 cent

Uitgave: N.V. Drukkerij ten Hagen, Nobelstr. 20, Den Haag

A. SCHRÖDER & C
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

OPRUIMING
van
Dames- en Kinder-Confect

BESCHIKBAAR.

THE COMPANY

Best Fashion

**Ladies' and
Gentlemen's Tailors**

Colbert Costuum naar maat met extra Pantalon à . . .
Tailor Mades naar maat met extra Rok. . . . .

Indien gewenscht wordt de tweede Pantalon of Rok in sportmodel geleverd.
VRAAGT STALENCOLLECTIE.

Wagenstraat 61 - DEN HAAG - Telef. 10954

DE NIEUWE ZAAK
in Kristal, Porselein, Glas en Luxe Gebruiksartikelen
van W. KÖNIG is gevestigd
Valeriusstraat hoek Dunklerstraat
Telefoon 33459.
Verpakking voor indie kader garantie tegen breuk.
Het „Wikkeltje” Prinsstraat 92 blijft bestaan.

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg